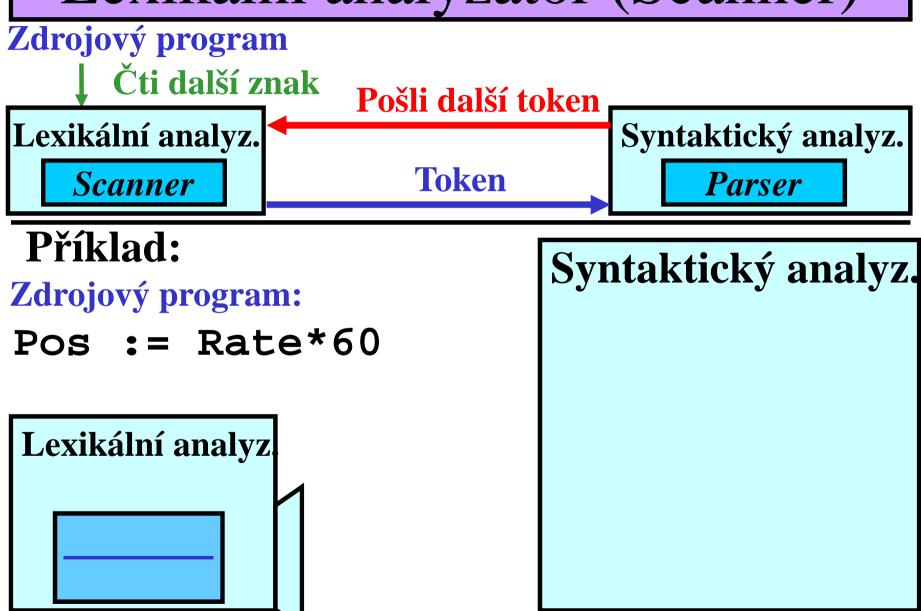
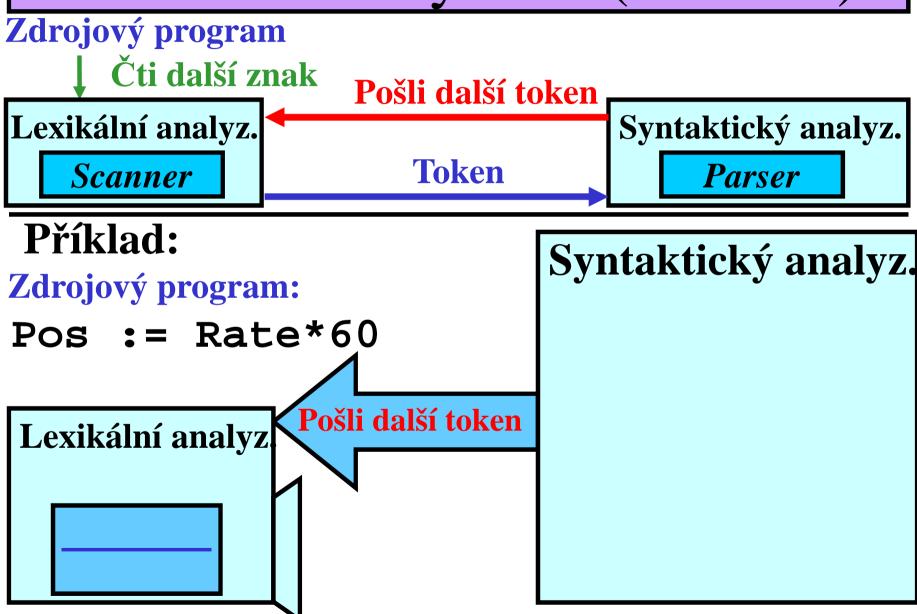
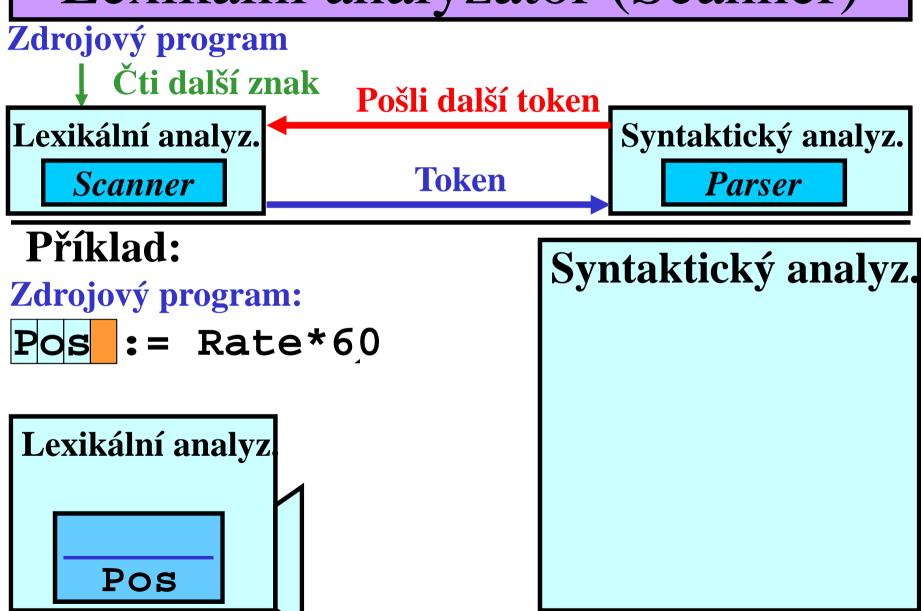
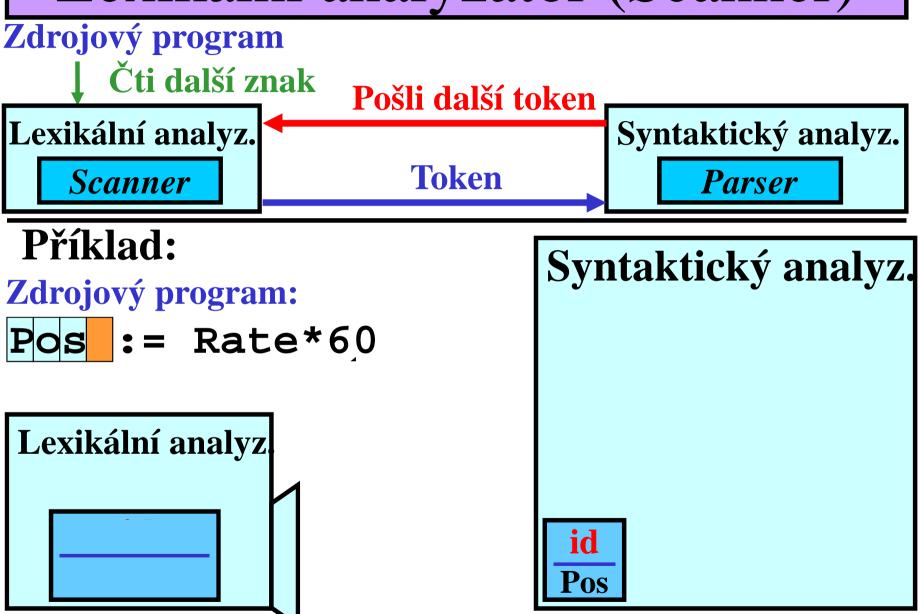
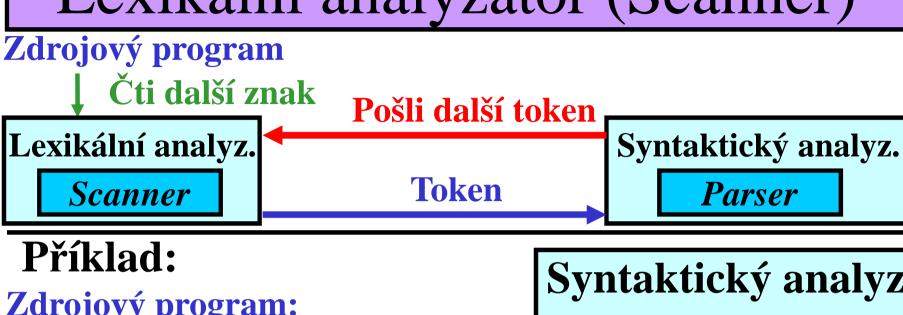
Kapitola V. Lexikální analýza

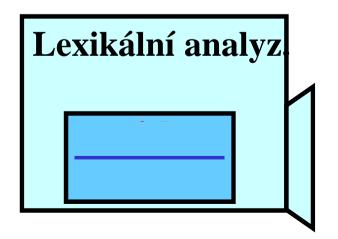

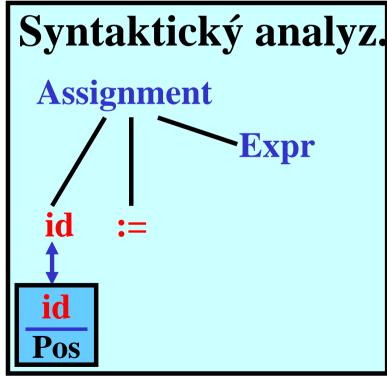

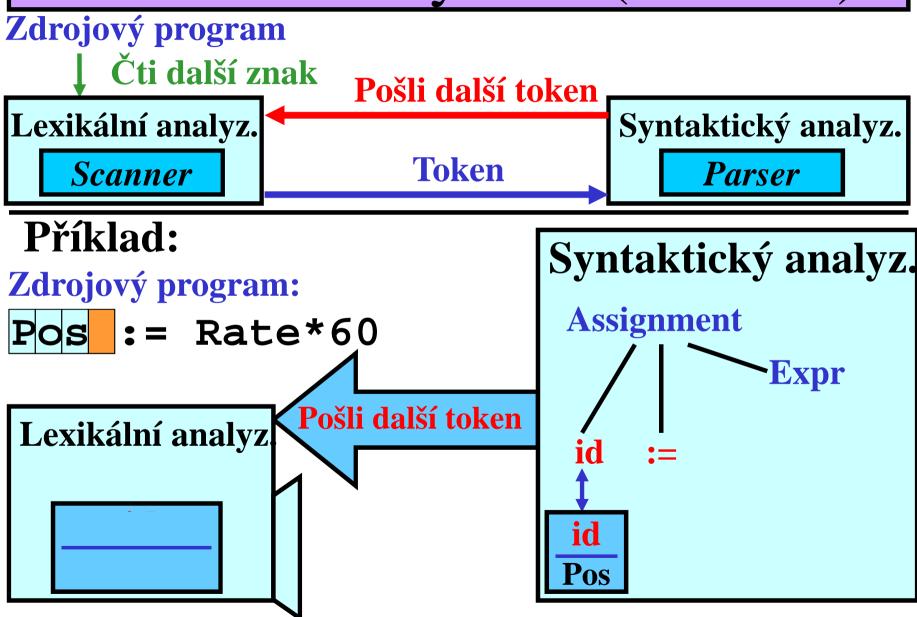

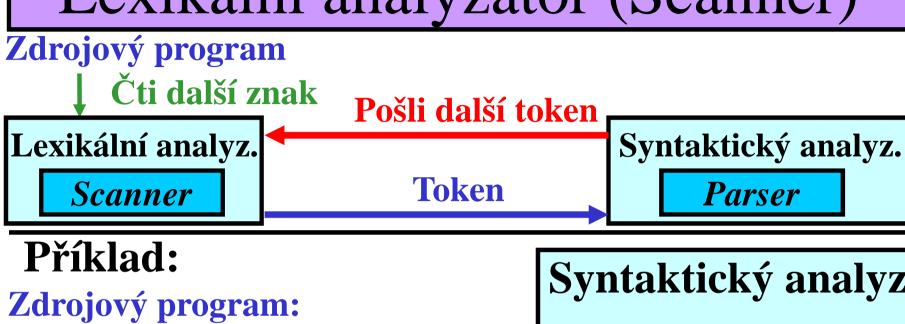
Zdrojový program:

Pos:= Rate*60

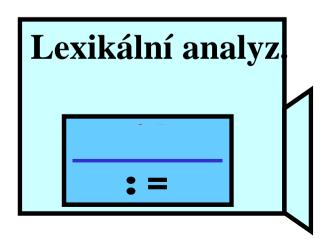

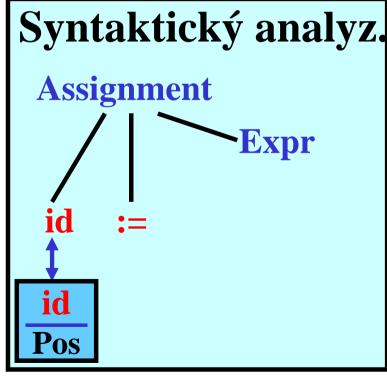

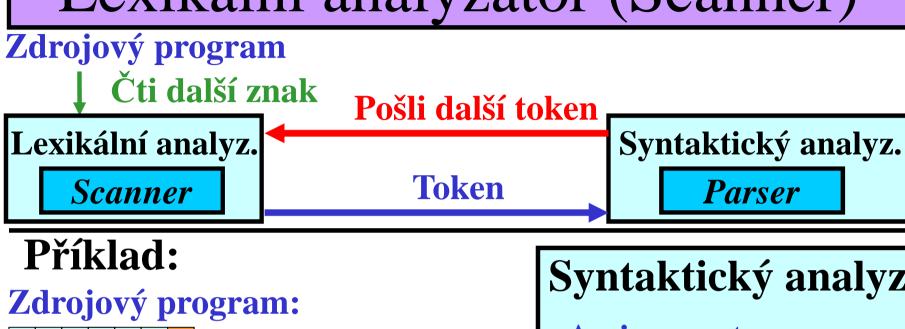

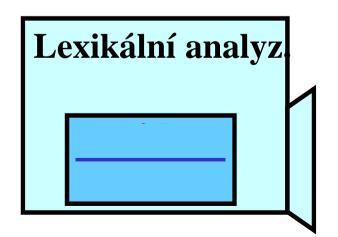

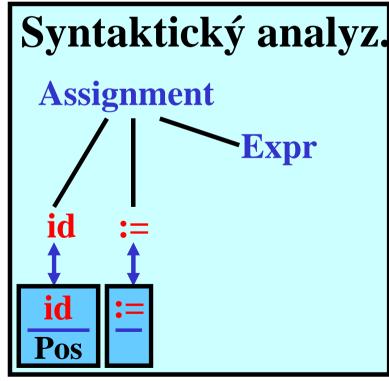

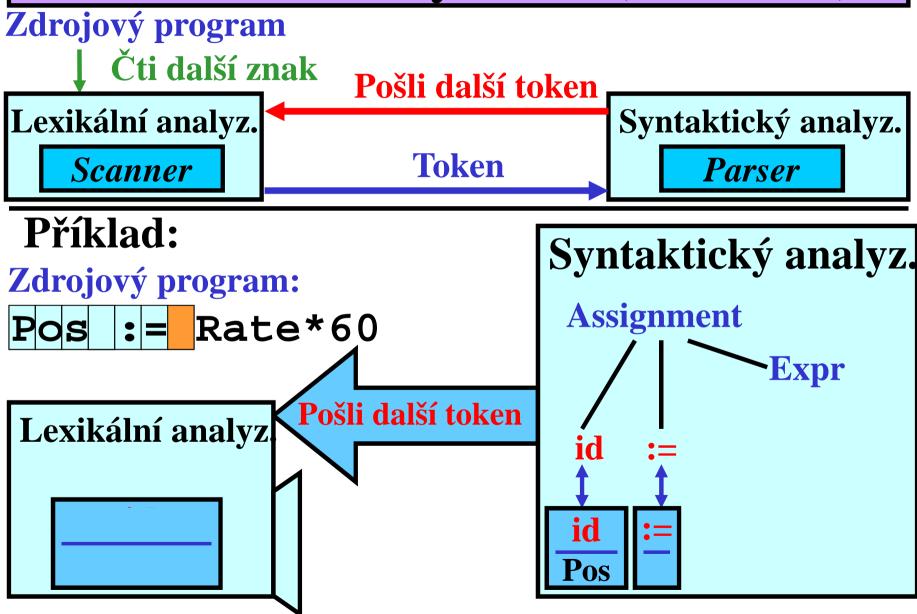

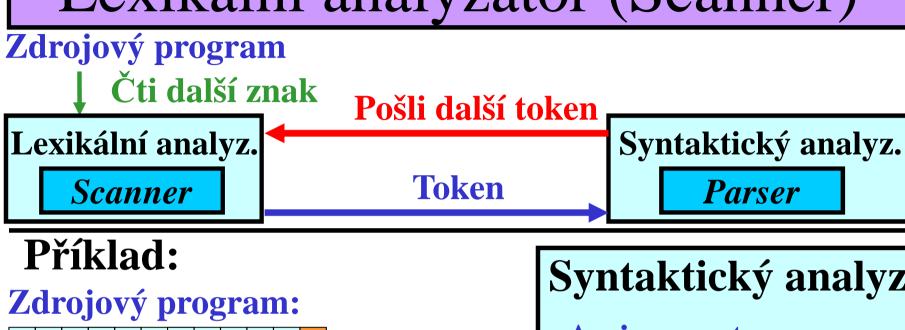

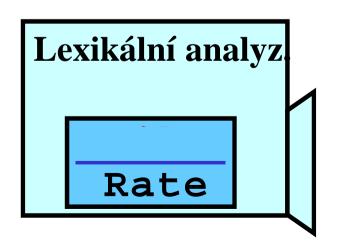

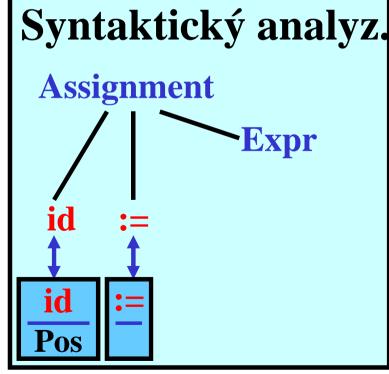

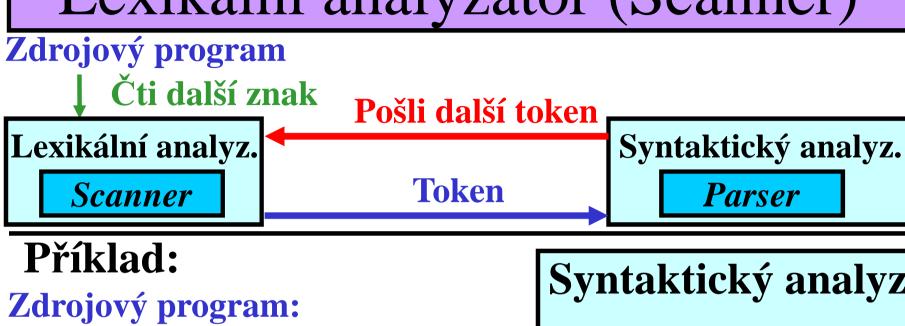

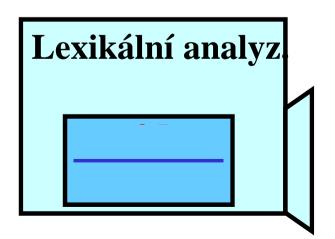

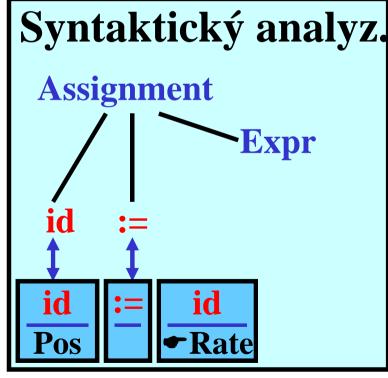

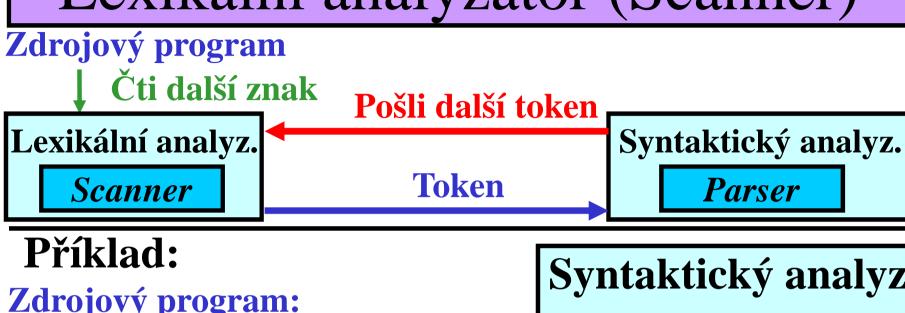

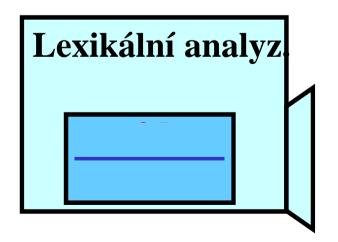

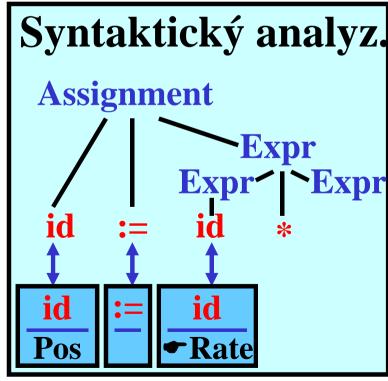

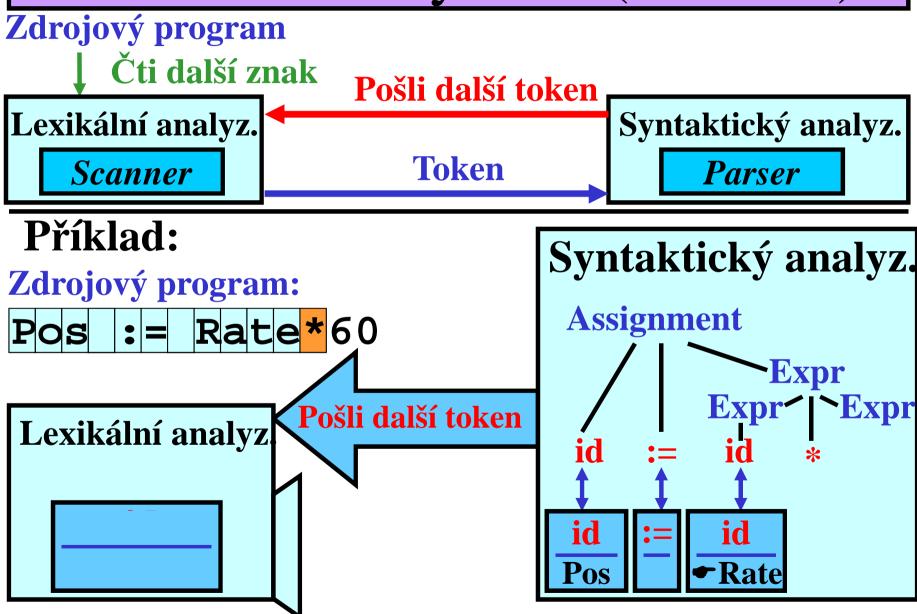

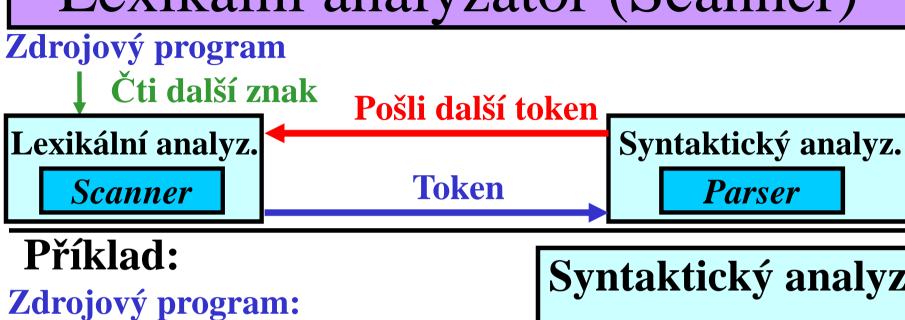
Zdrojový program:

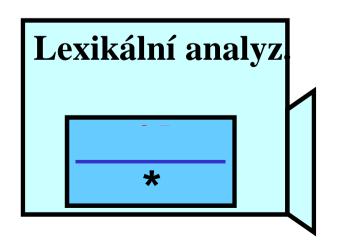

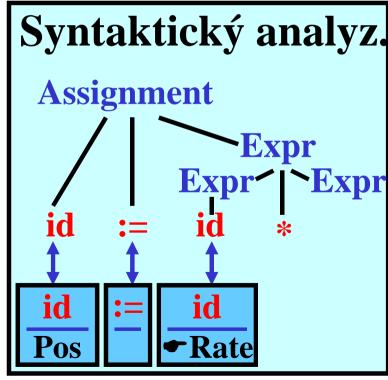

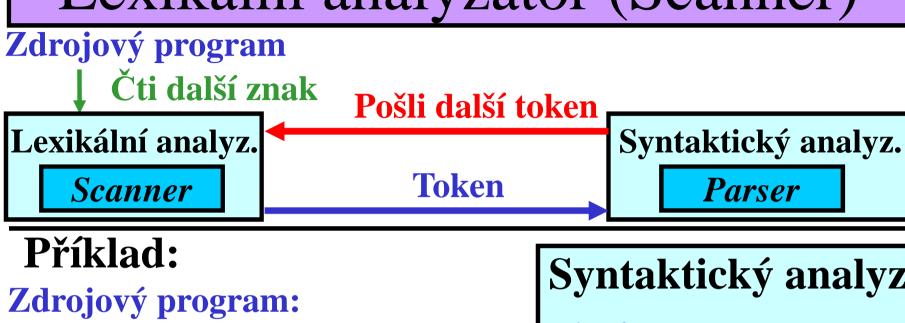

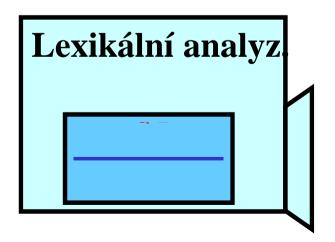

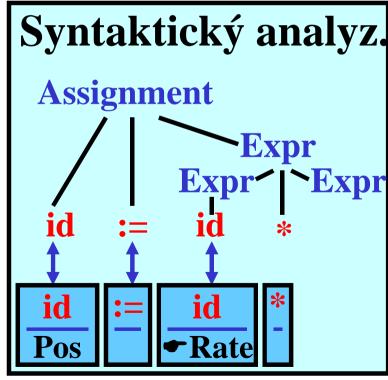

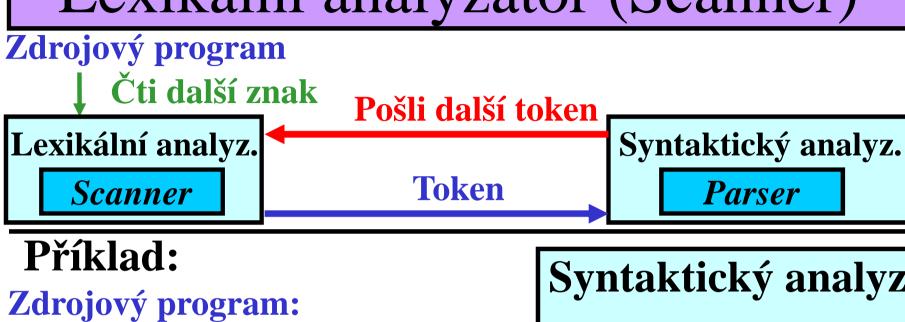

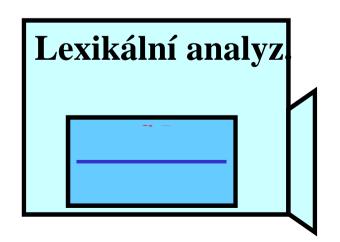

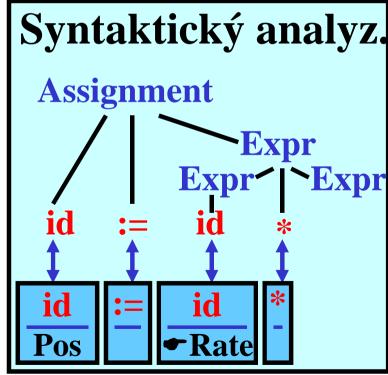

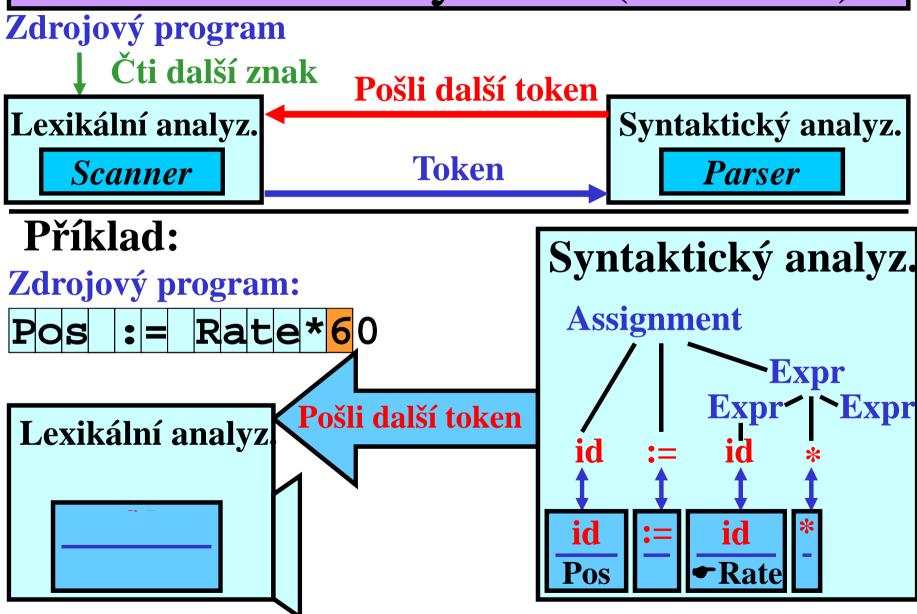

Zdrojový program

Čti další znak

Pošli další token

Lexikální analyz.

Scanner

Token

Parser

Příklad:

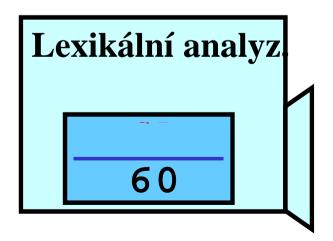
Zdrojový program

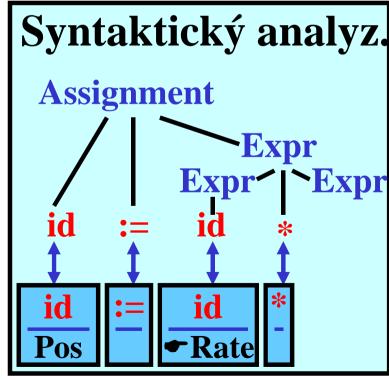
Syntaktický analyz.

Syntaktický analyz.

Zdrojový program:

Zdrojový program

Čti další znak

Pošli další token

Lexikální analyz.

Scanner

Token

Parser

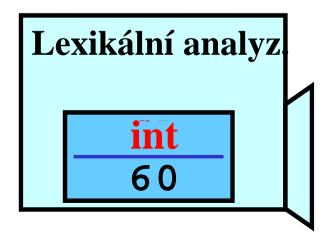
Příklad:

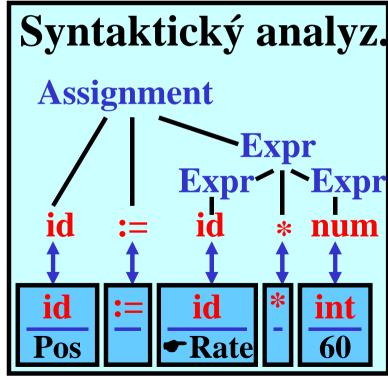
Syntaktický analyz.

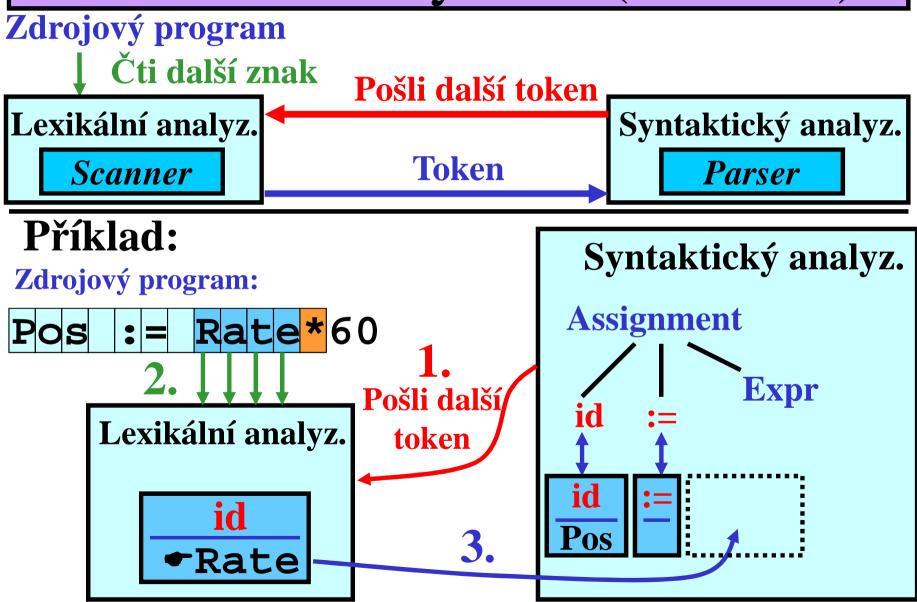
Syntaktický analyz.

Zdrojový program:

Scanner: Činnost

Hlavní činnost

- rozpoznání a klasifikace lexémů
- reprezentace lexému pomocí tokenu

Další činnosti

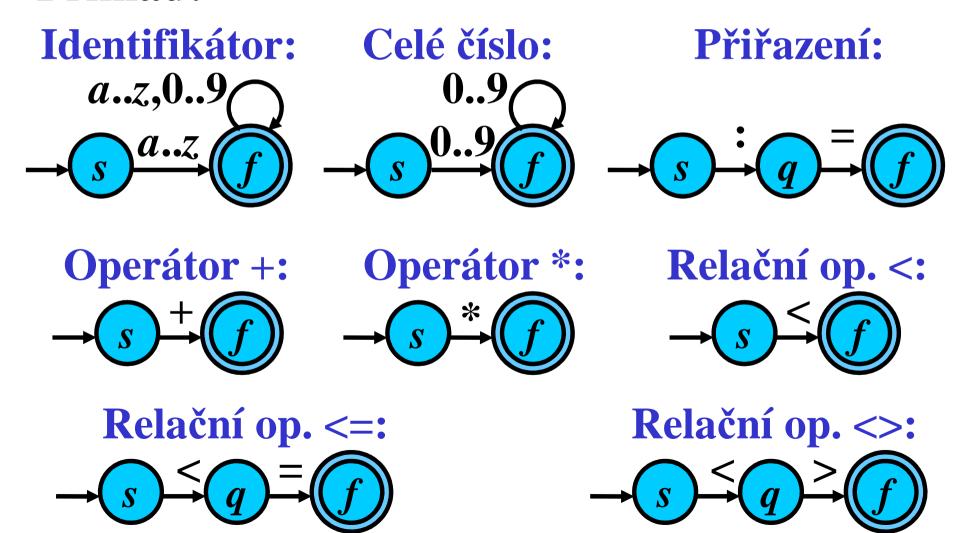
- odstranění komentářů a "prázdných míst"
- komunikace s tabulkou symbolů

Vztah k modelům pro regulární jazyky:

- Regulární výrazy specifikují lexémy
- Na DKA je založena implementace

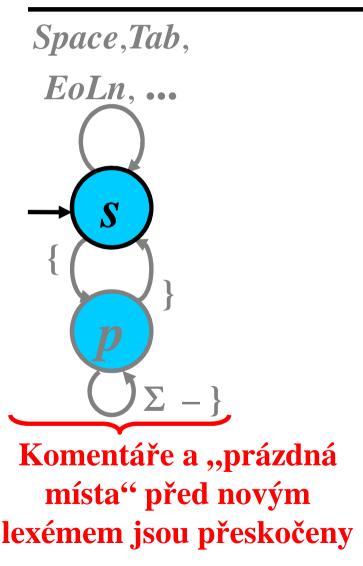
1) Rozpoznávání jednotlivých lexémů pomocí DKA:

Příklad:

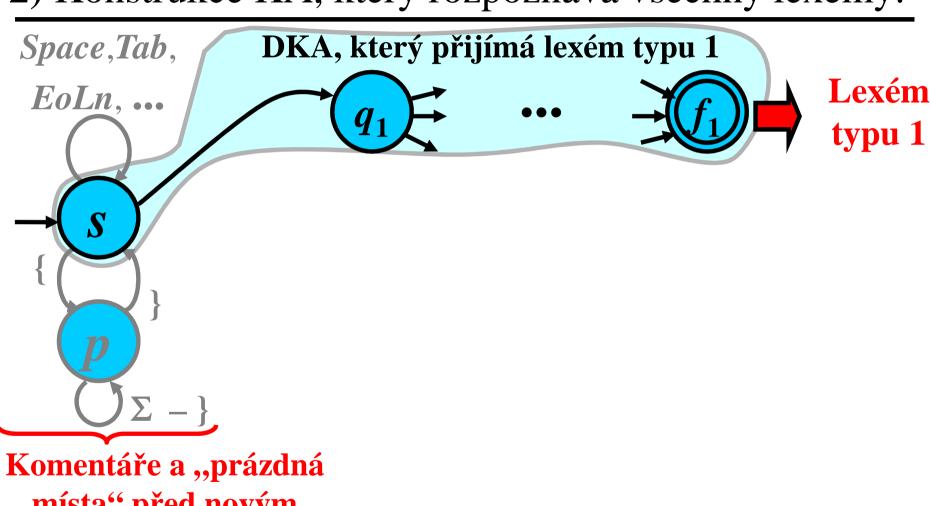

2) Konstrukce KA, který rozpoznává všechny lexémy:

2) Konstrukce KA, který rozpoznává všechny lexémy:

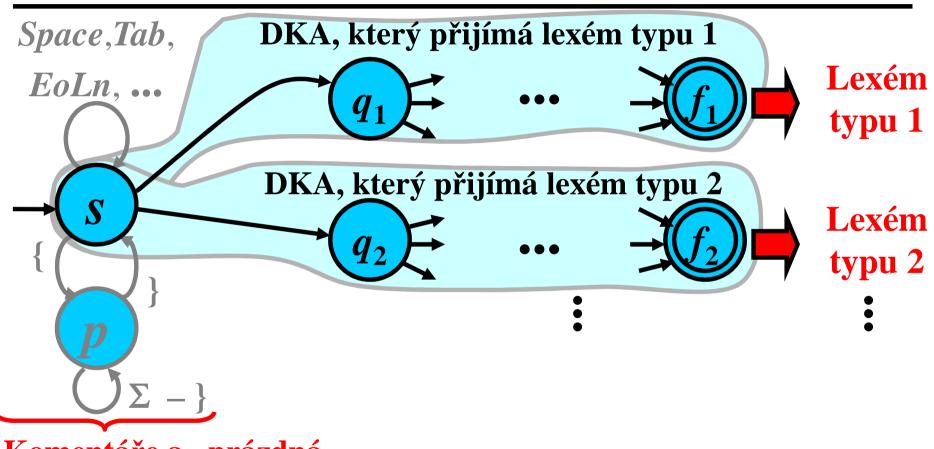

2) Konstrukce KA, který rozpoznává všechny lexémy:

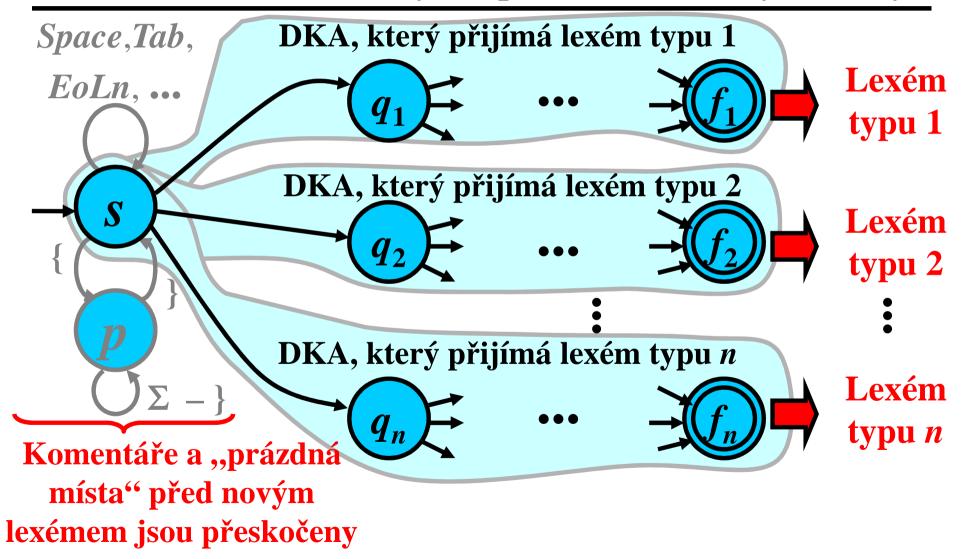
Komentáře a "prázdná místa" před novým lexémem jsou přeskočeny

2) Konstrukce KA, který rozpoznává všechny lexémy:

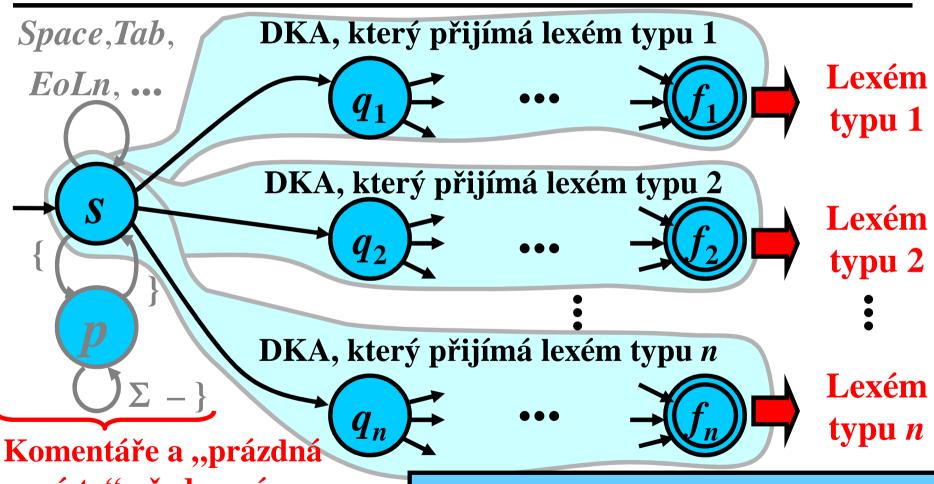

Komentáře a "prázdná místa" před novým lexémem jsou přeskočeny

2) Konstrukce KA, který rozpoznává všechny lexémy:

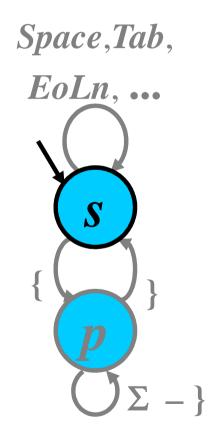
2) Konstrukce KA, který rozpoznává všechny lexémy:

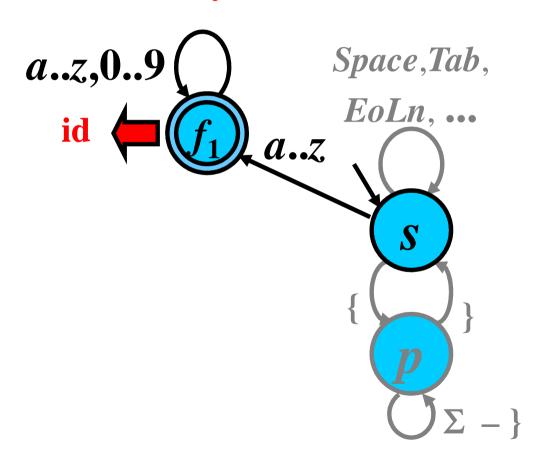
místa" před novým lexémem jsou přeskočeny

Každý koncový stav koresponduje s **jedním** typem lexému.

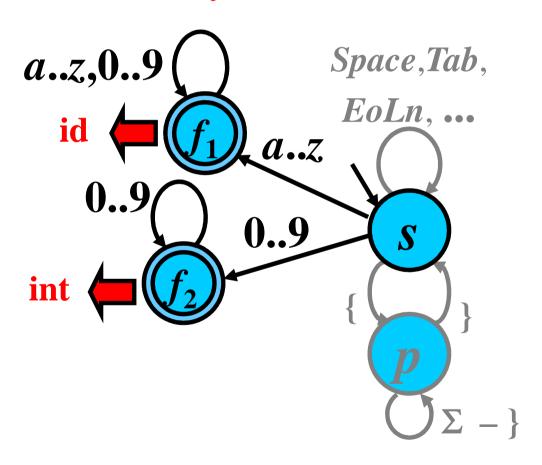
• KA, který přijímá následující lexémy:

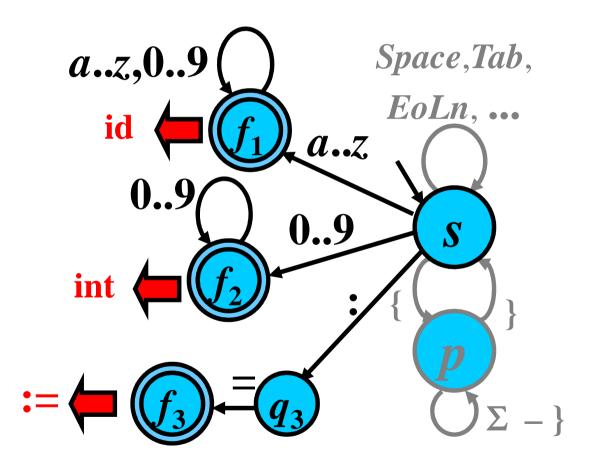
• KA, který přijímá následující lexémy: identifikátory,

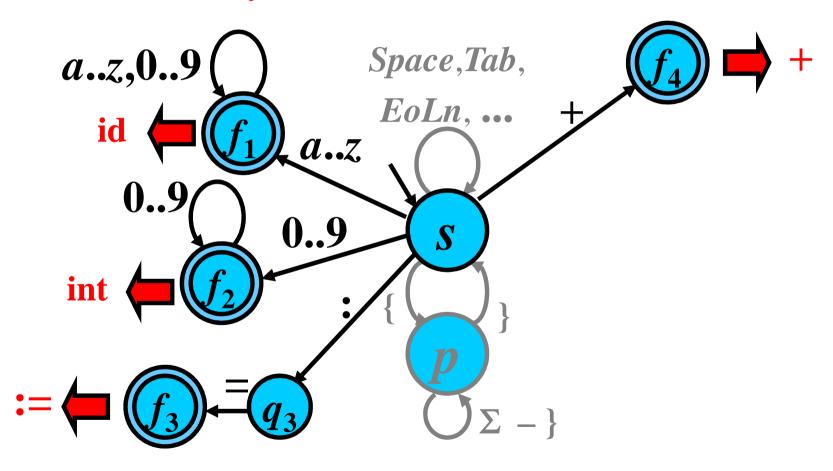
• KA, který přijímá následující lexémy: identifikátory, celá čísla,

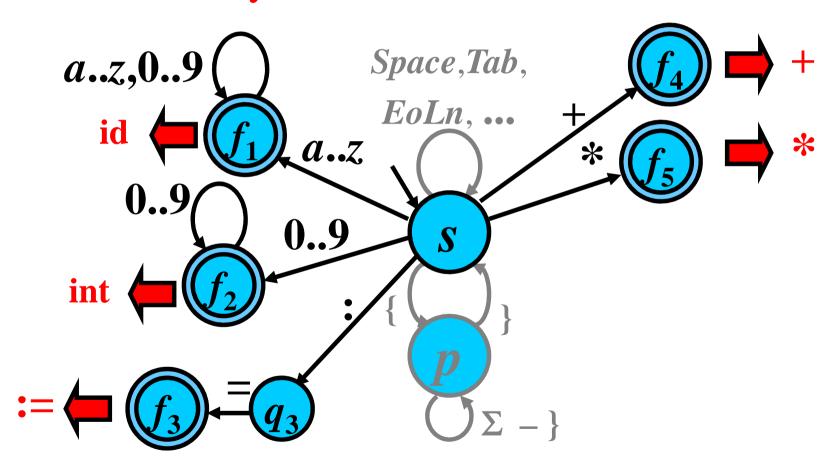
• KA, který přijímá následující lexémy: identifikátory, celá čísla, :=,

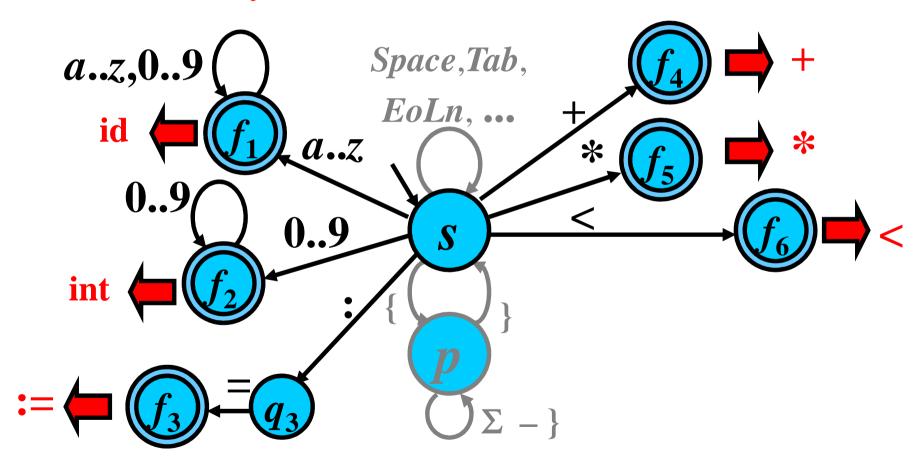
• KA, který přijímá následující lexémy: identifikátory, celá čísla, :=, +,

• KA, který přijímá následující lexémy: identifikátory, celá čísla, :=, +, *,

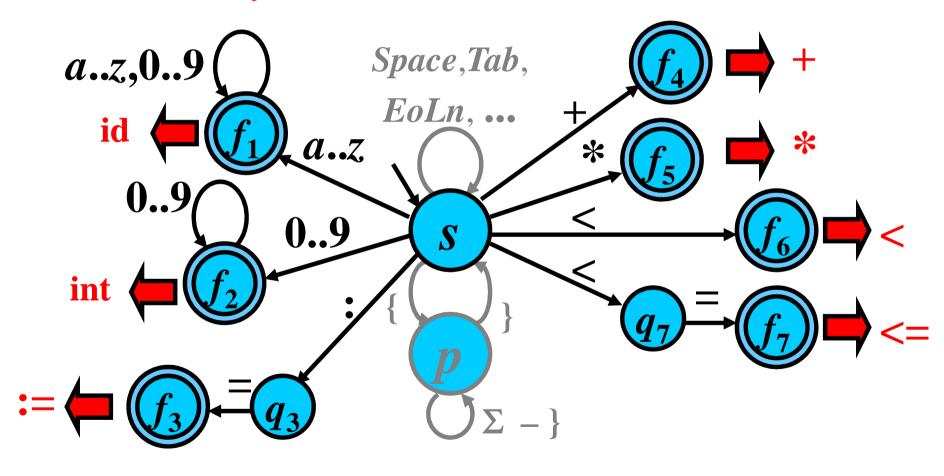

• KA, který přijímá následující lexémy: identifikátory, celá čísla, :=, +, *, <,

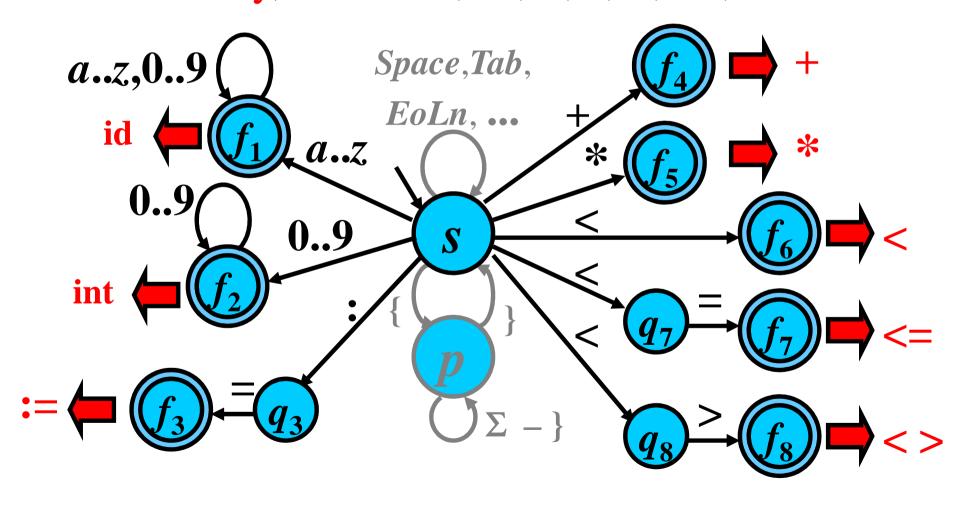
DKA přijímací lexémy: Příklad 1/2

• KA, který přijímá následující lexémy: identifikátory, celá čísla, :=, +, *, <, <=,

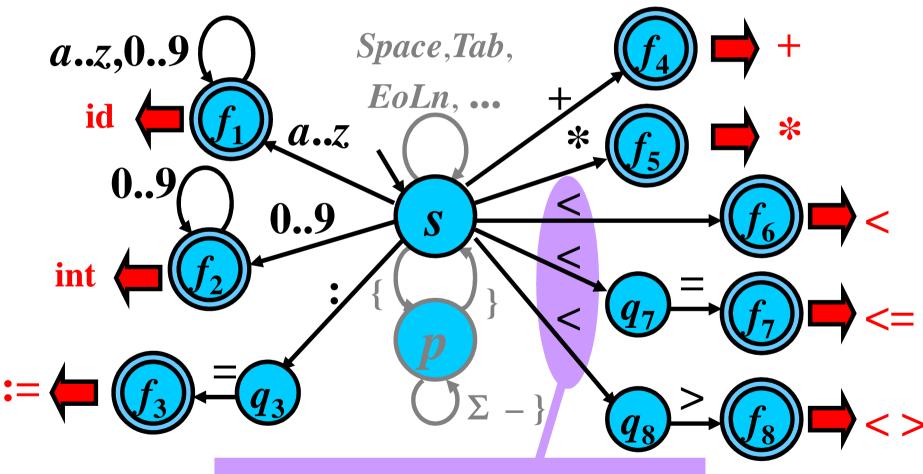
DKA přijímací lexémy: Příklad 1/2

• KA, který přijímá následující lexémy: identifikátory, celá čísla, :=, +, *, <, <=, < >

DKA přijímací lexémy: Příklad 1/2

• KA, který přijímá následující lexémy: identifikátory, celá čísla, :=, +, *, <, <=, < >

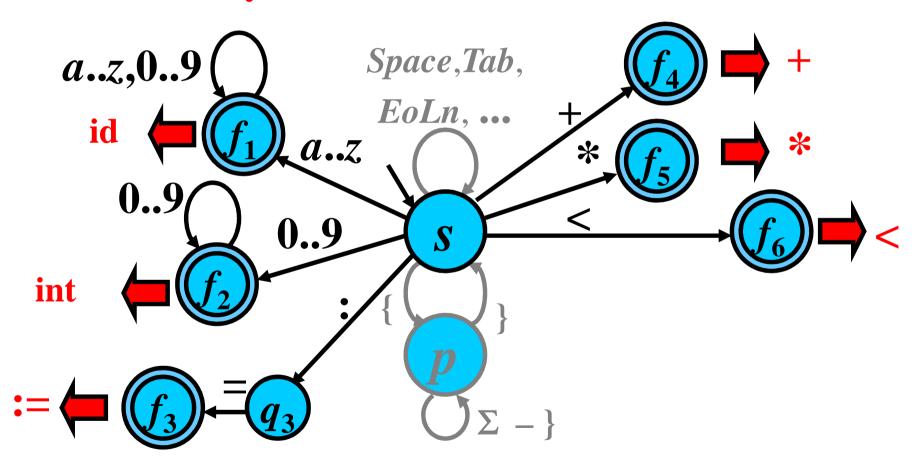

Převést tento KA na DKA.

DKA přijímací lexémy: Příklad 2/2

• Ekvivalentní DKA:

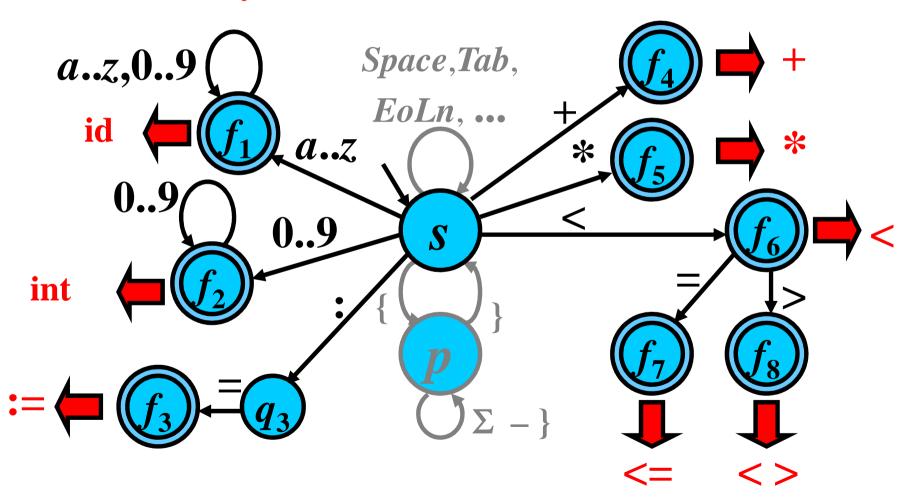
identifikátory, celá čísla, :=, +, *, <, <=, <>

DKA přijímací lexémy: Příklad 2/2

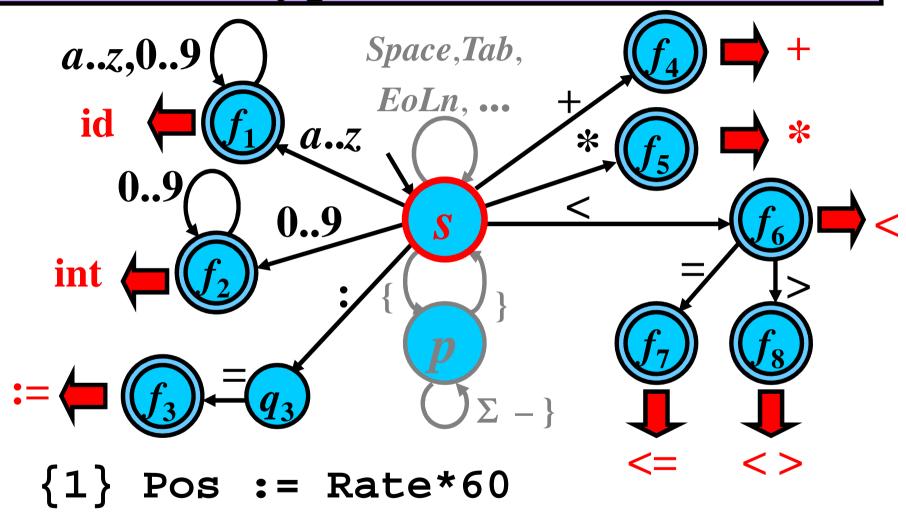
• Ekvivalentní DKA:

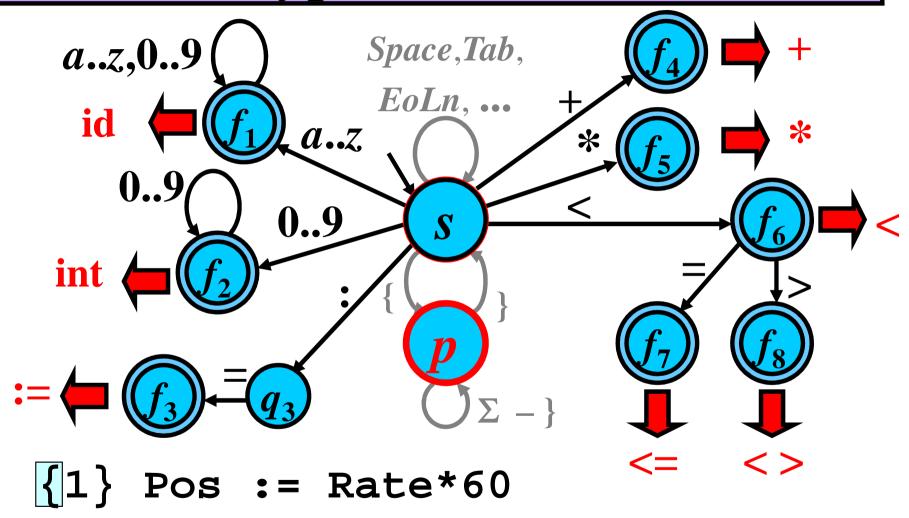
identifikátory, celá čísla, :=, +, *, <, <=, < >

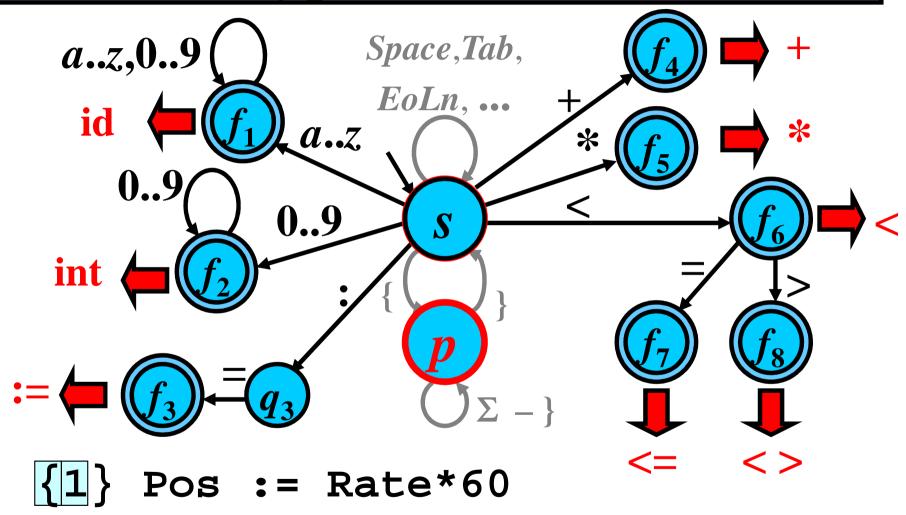

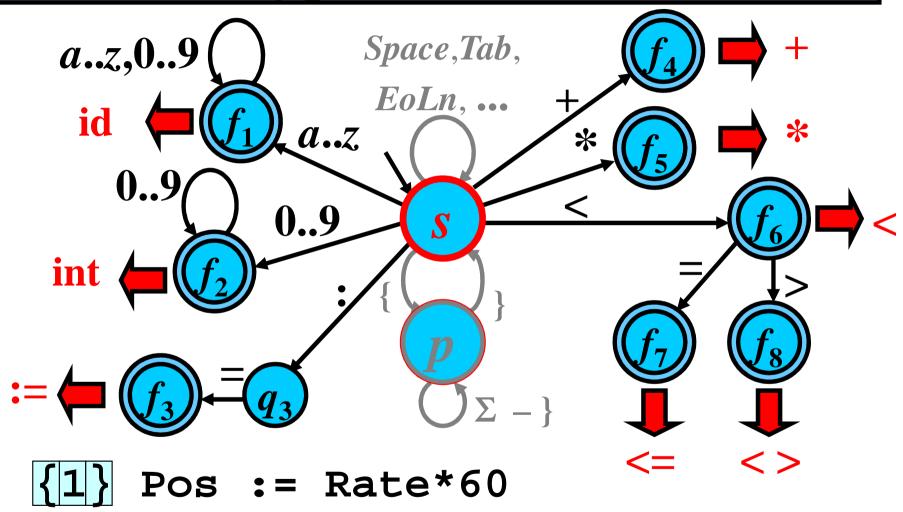
Algoritmus: Určení typu lexému

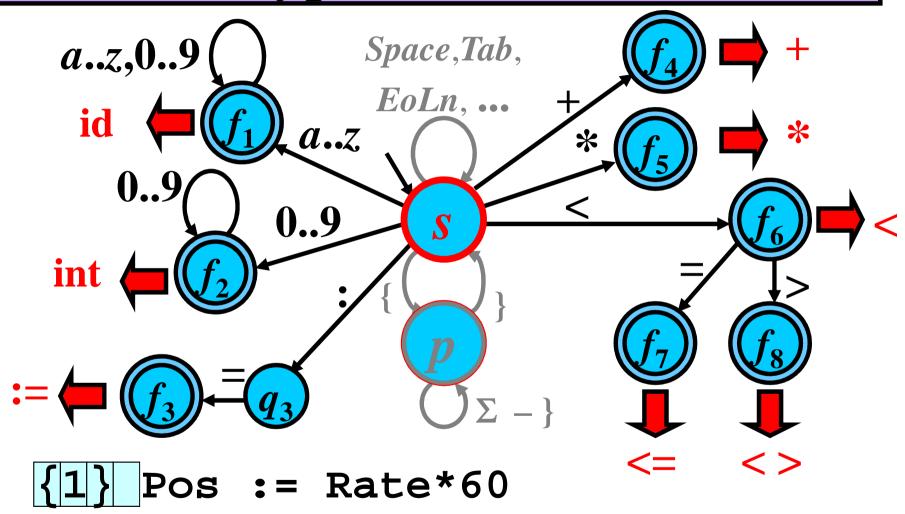
- Vstup: DKA M rozpoznávající lexémy
- Výstup: typ lexému
- Metoda:
- while a je další znak ze zdrojového programu and M může udělat přechod se symbolem a do:
 - přečti a
 - udělej přechod v M pro symbol a
- if *M* je v koncovém stavu then urči typ lexému, který koresponduje danému koncovému stavu
 - else zahlas lexikální chybu (napiš zprávu atd.)

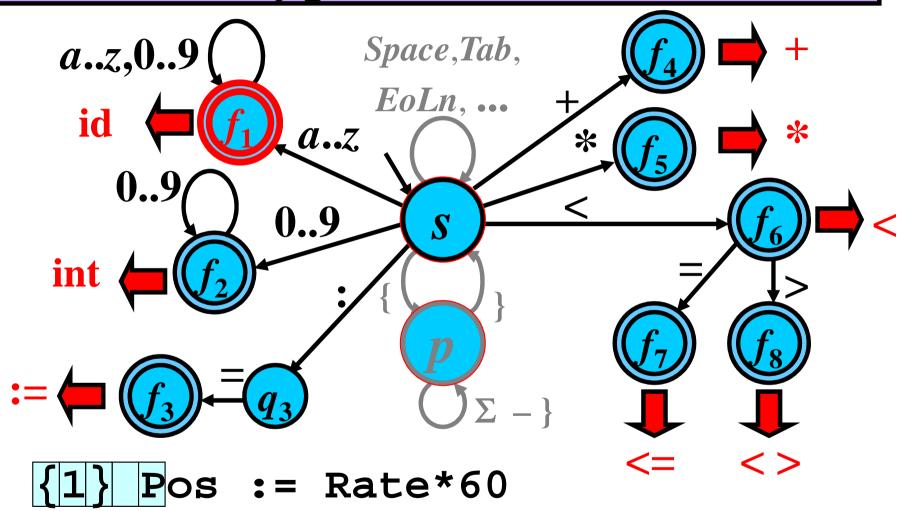

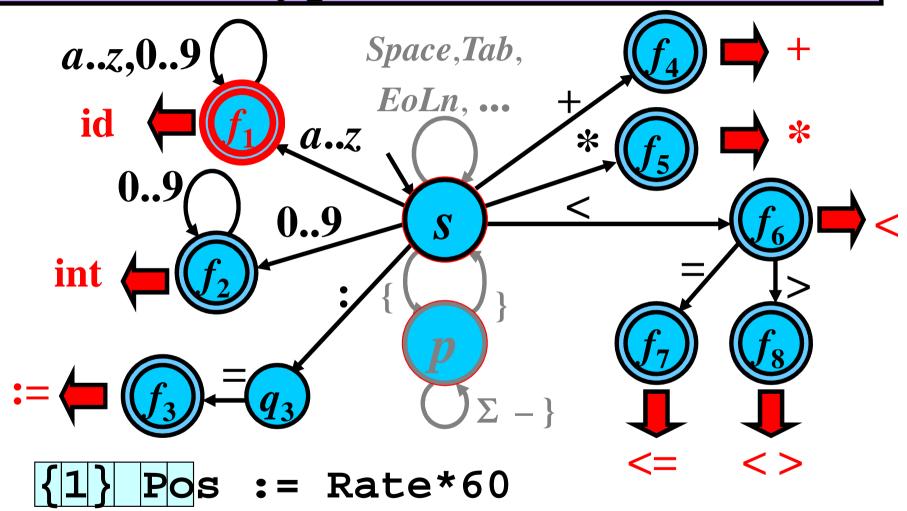

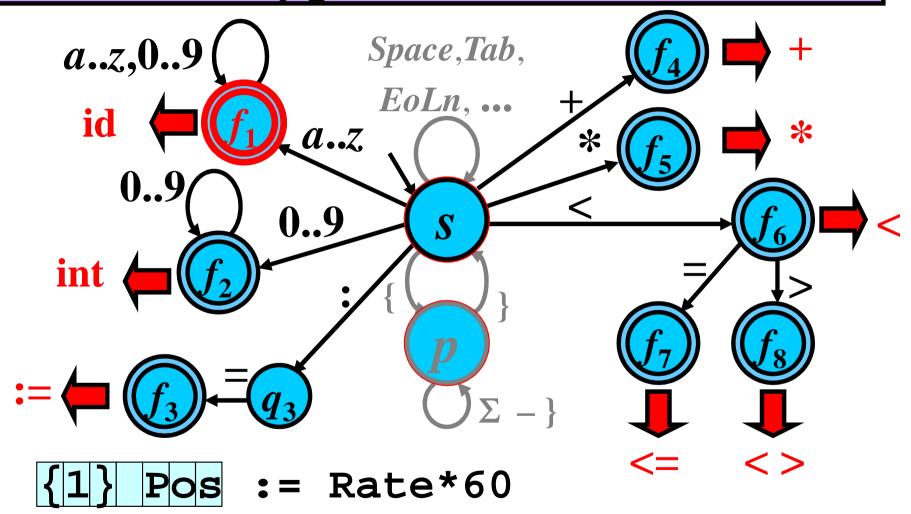

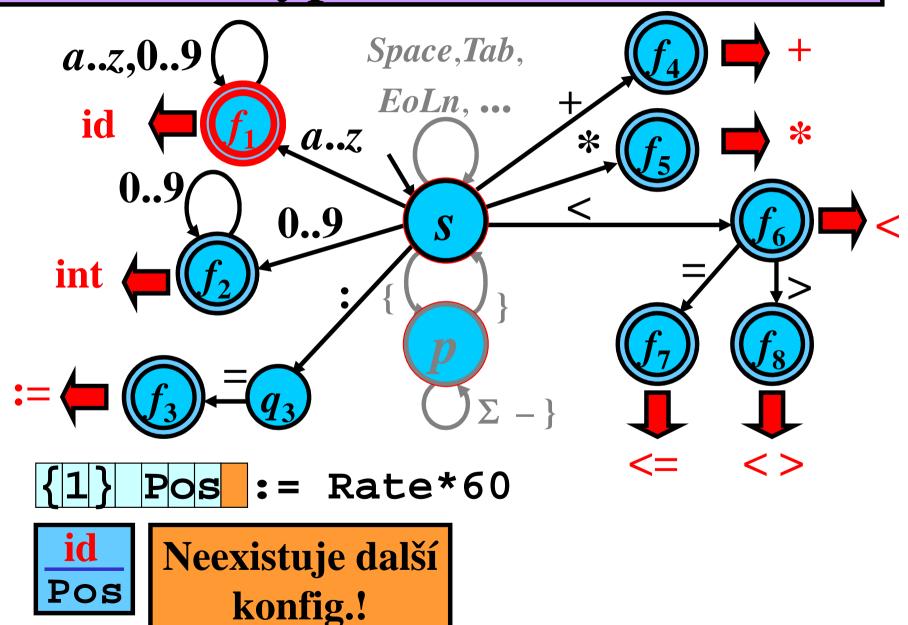

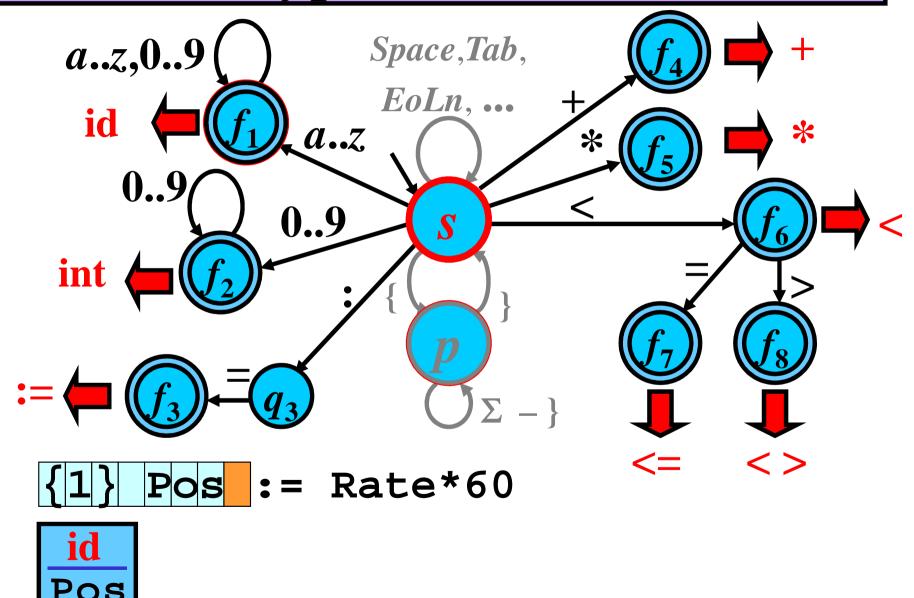

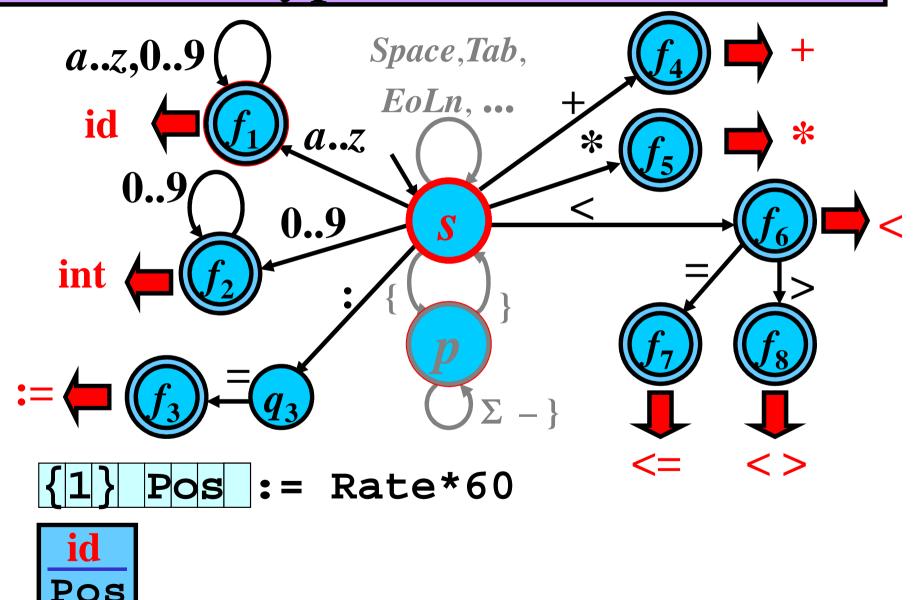
Po

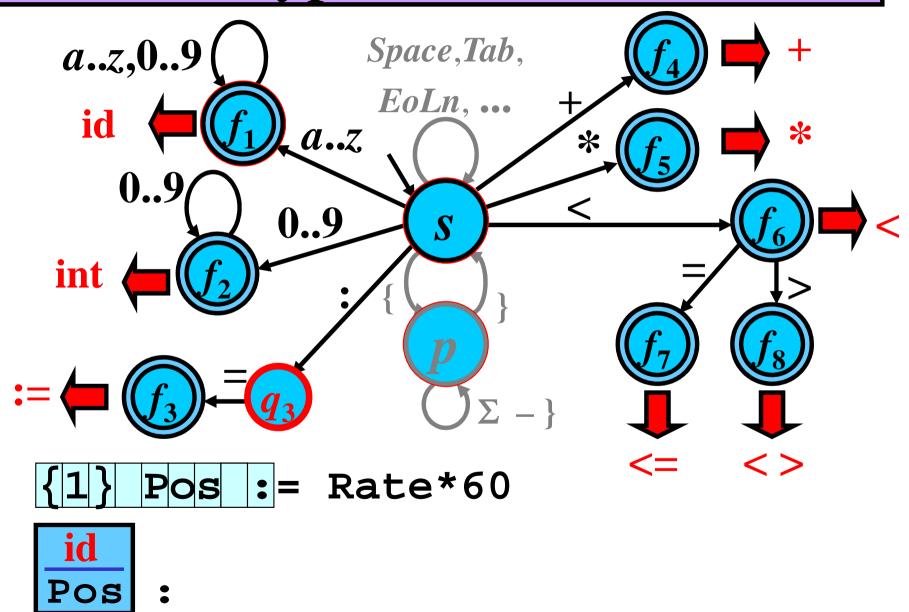

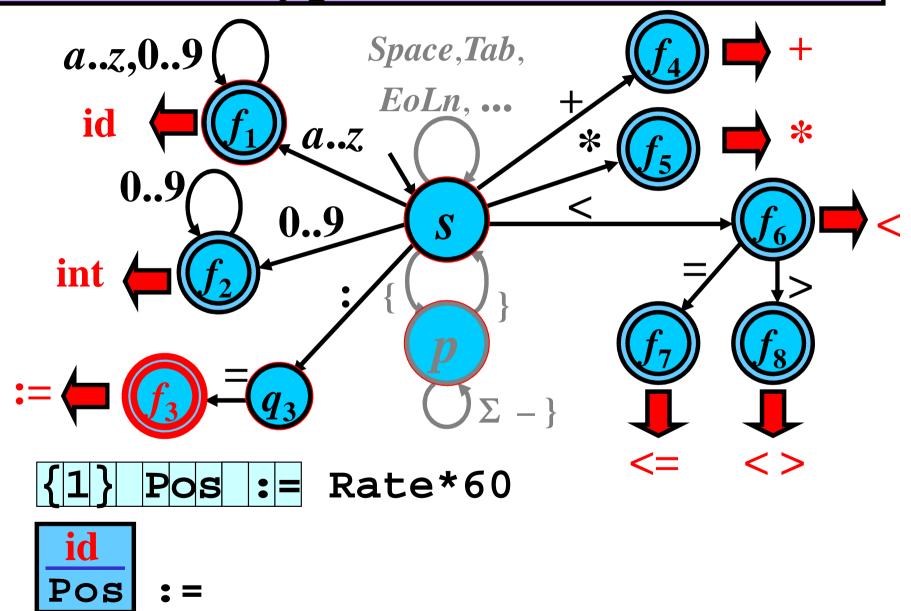
Pos

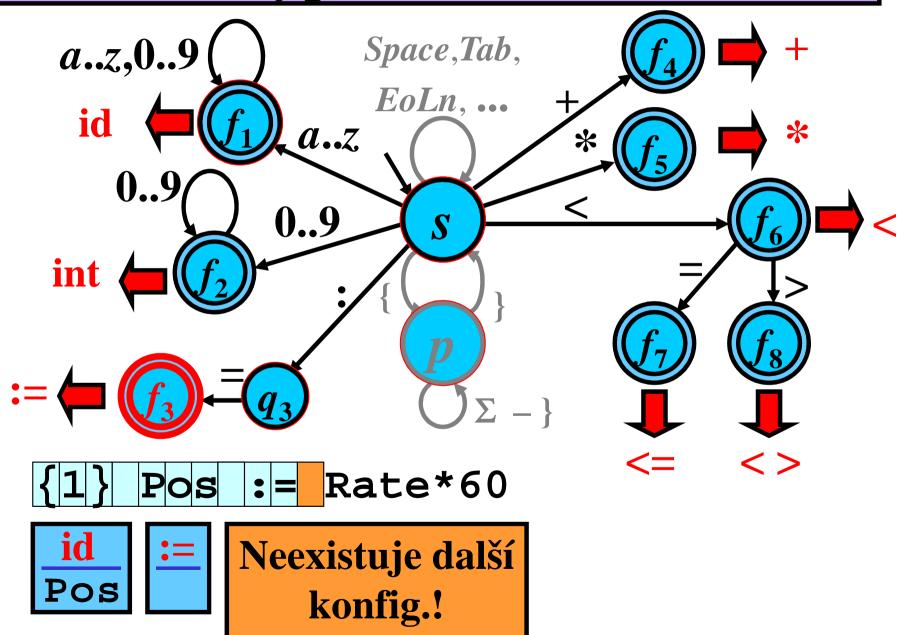

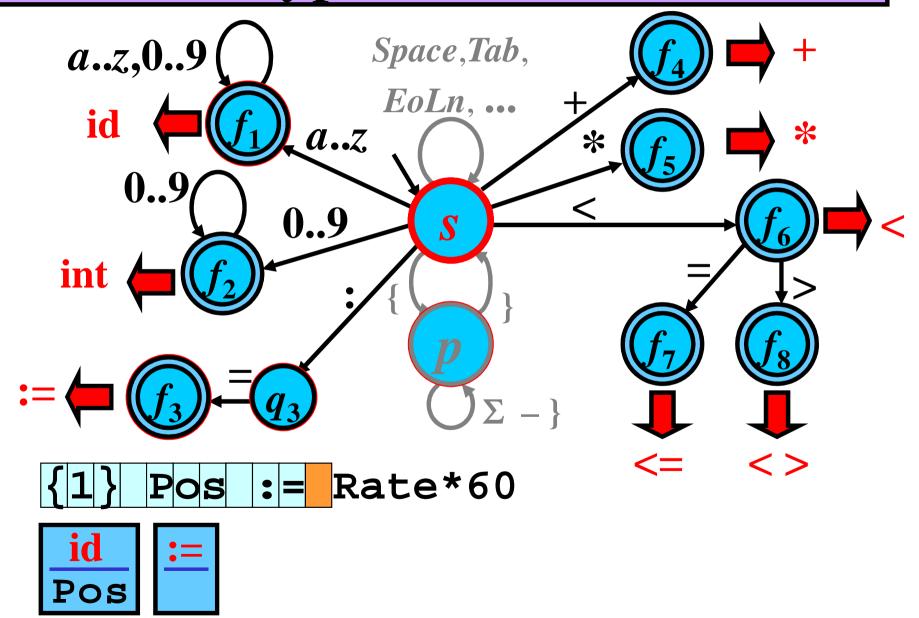

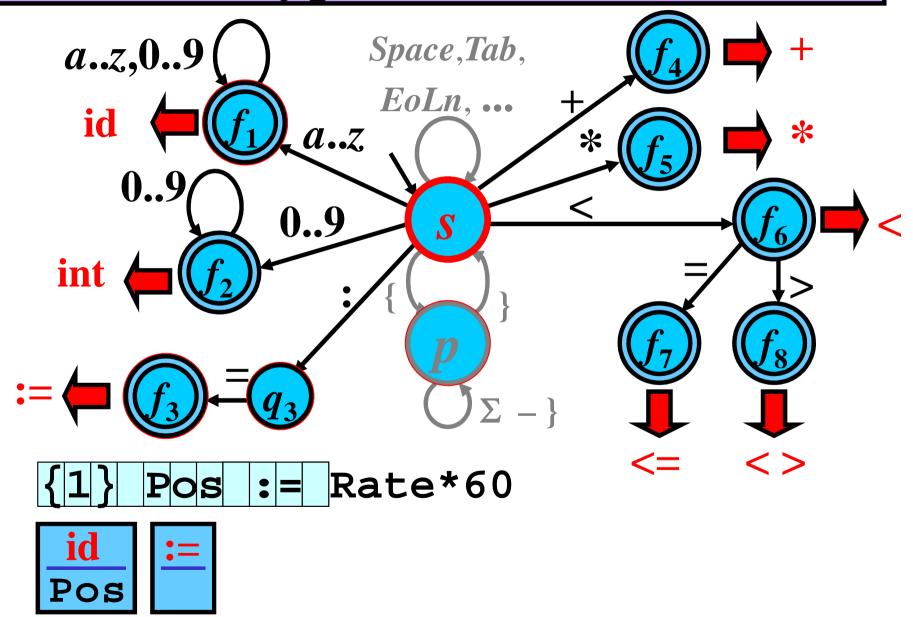

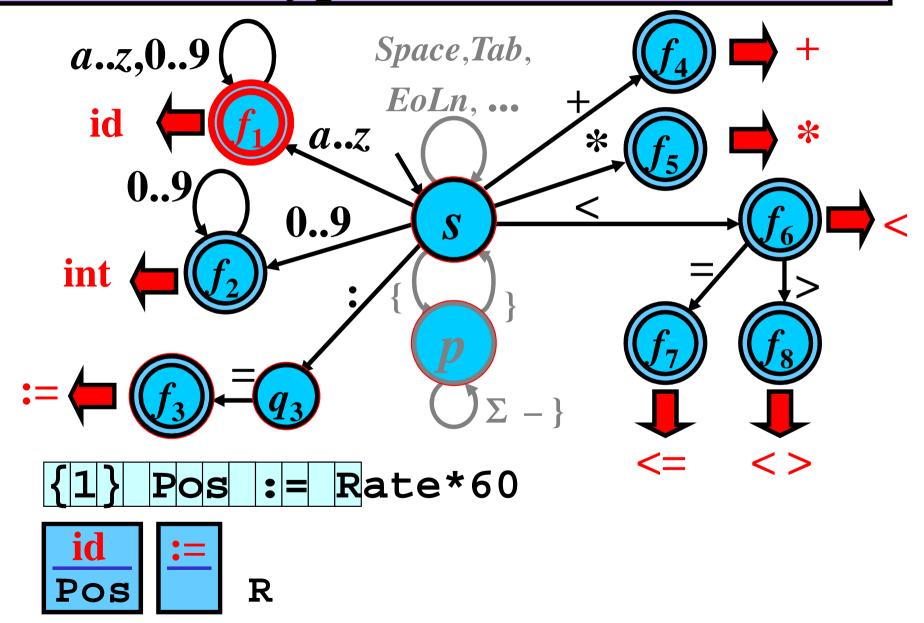

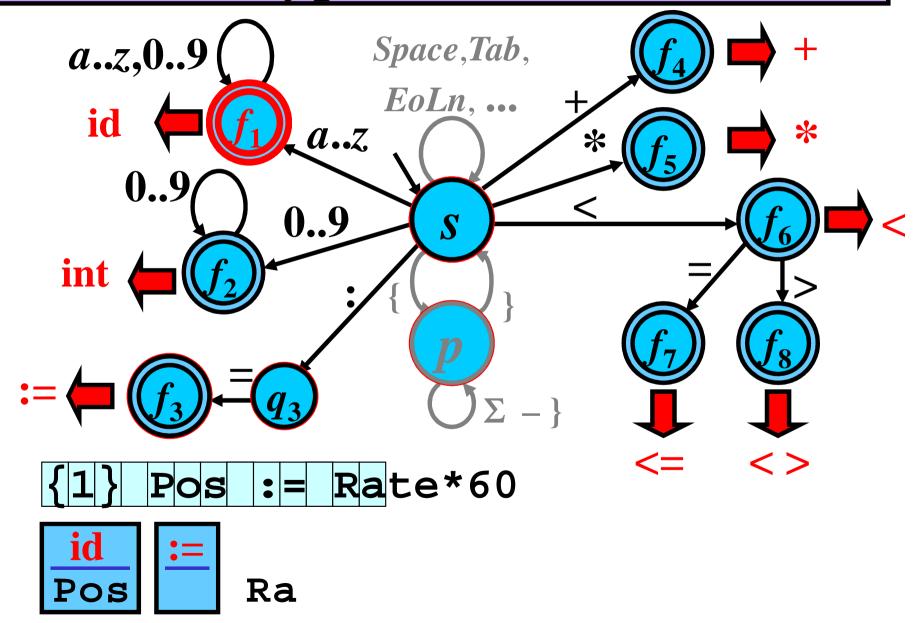

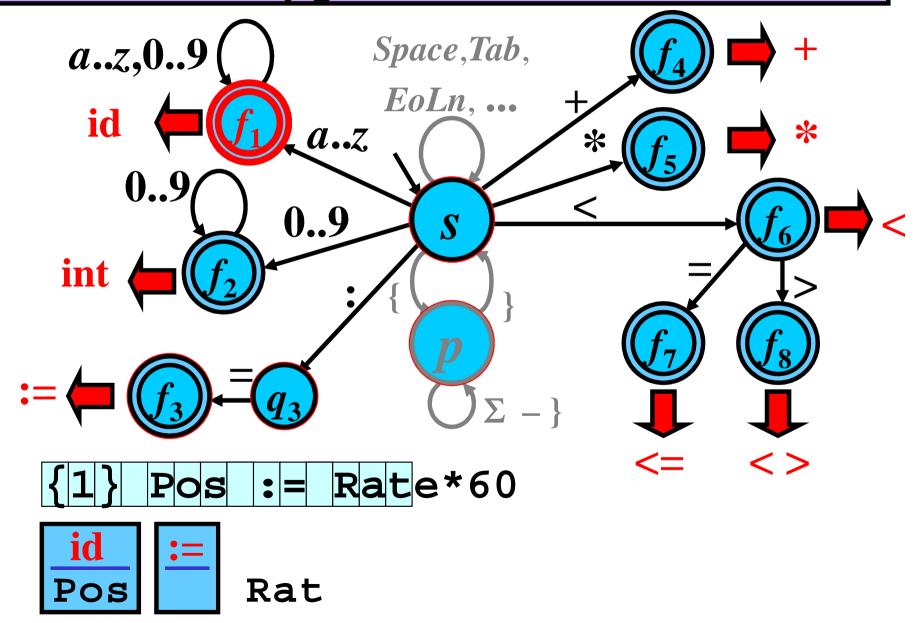

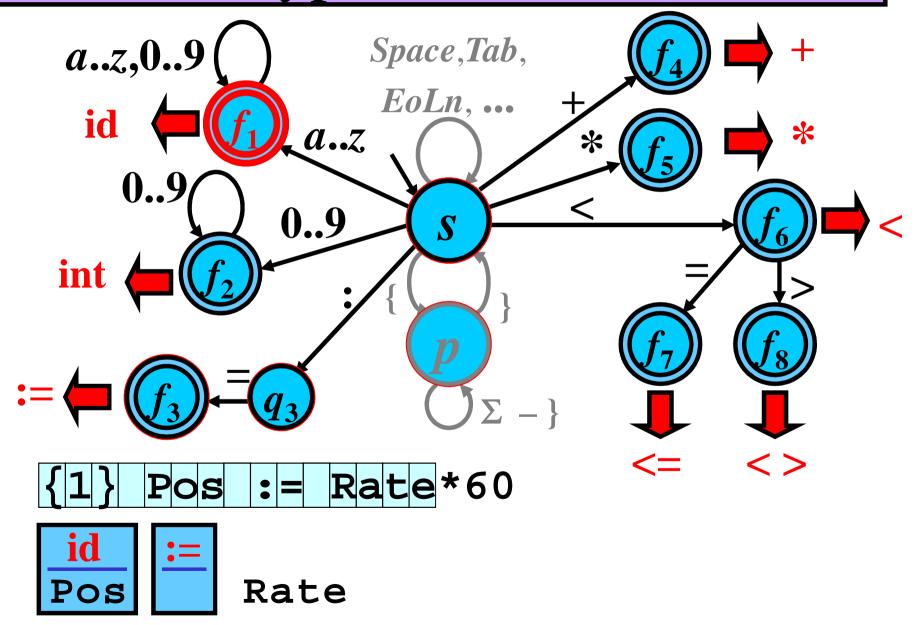

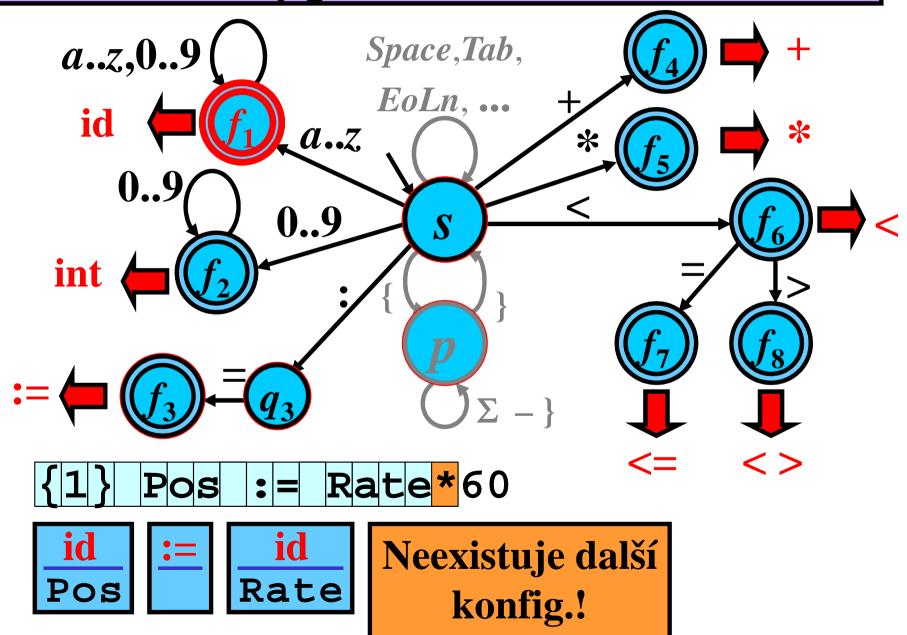

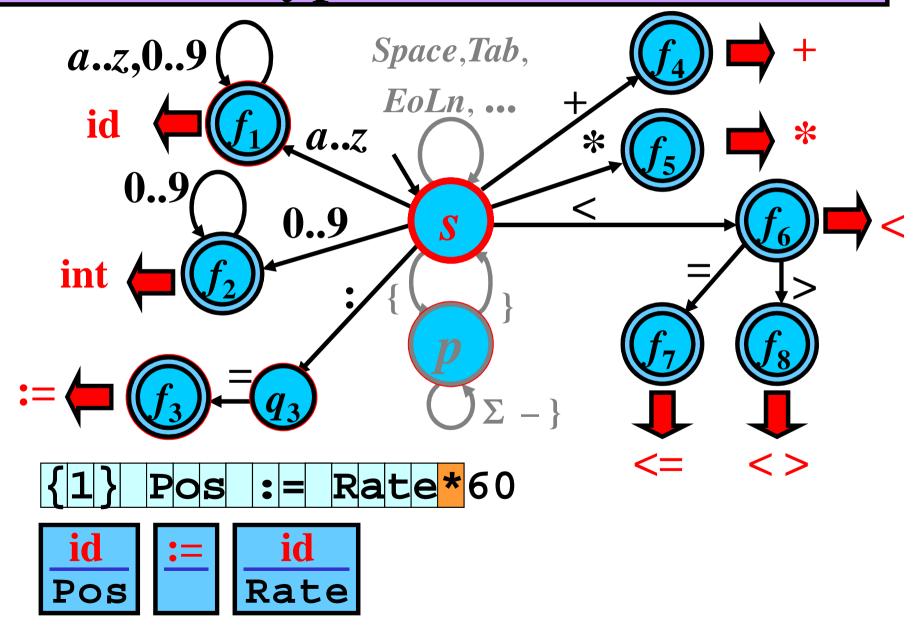

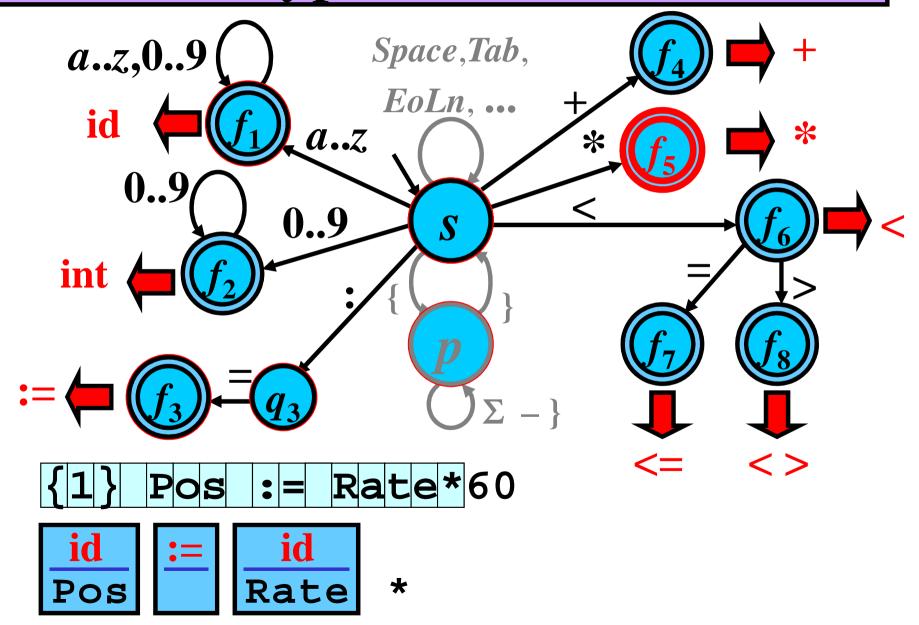

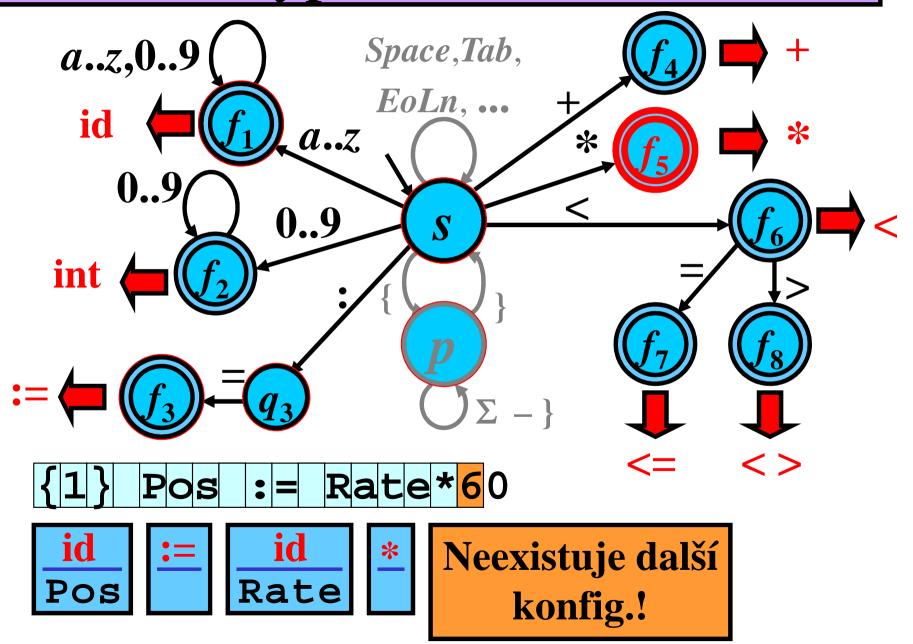

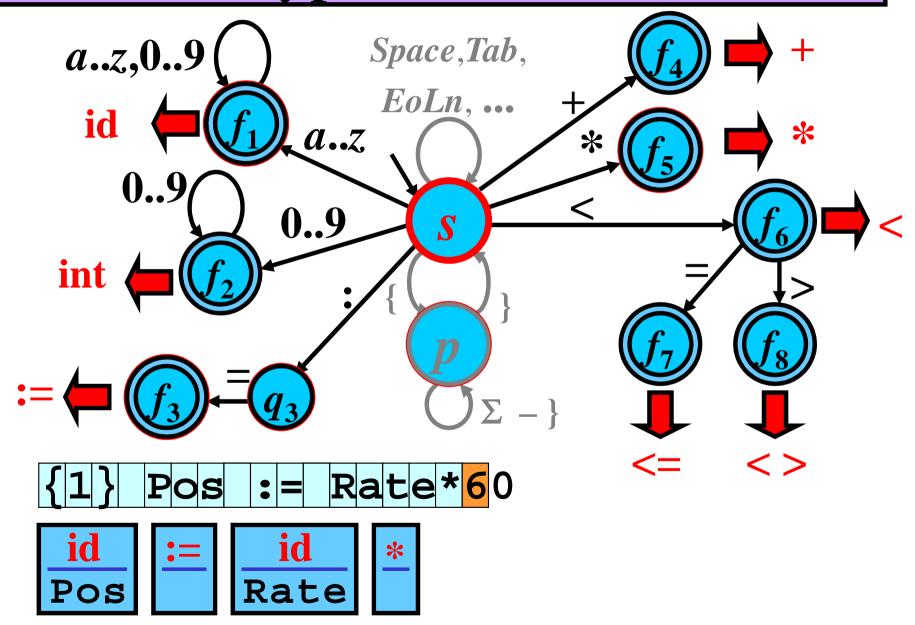

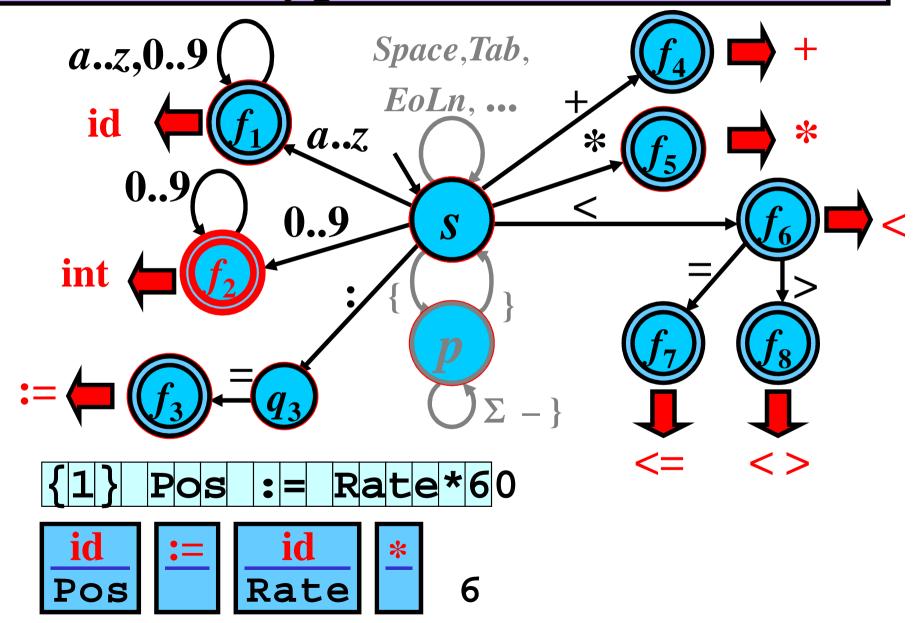

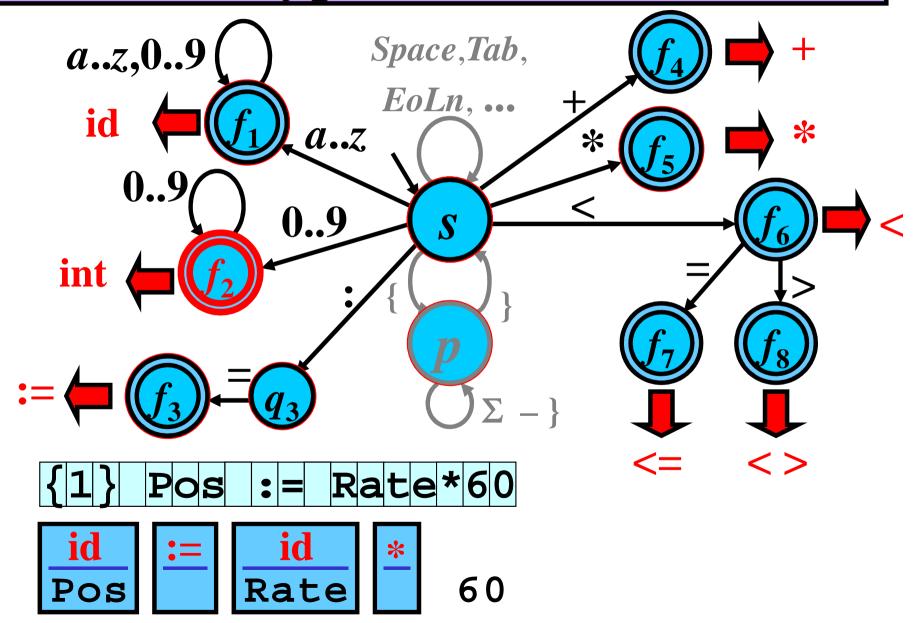

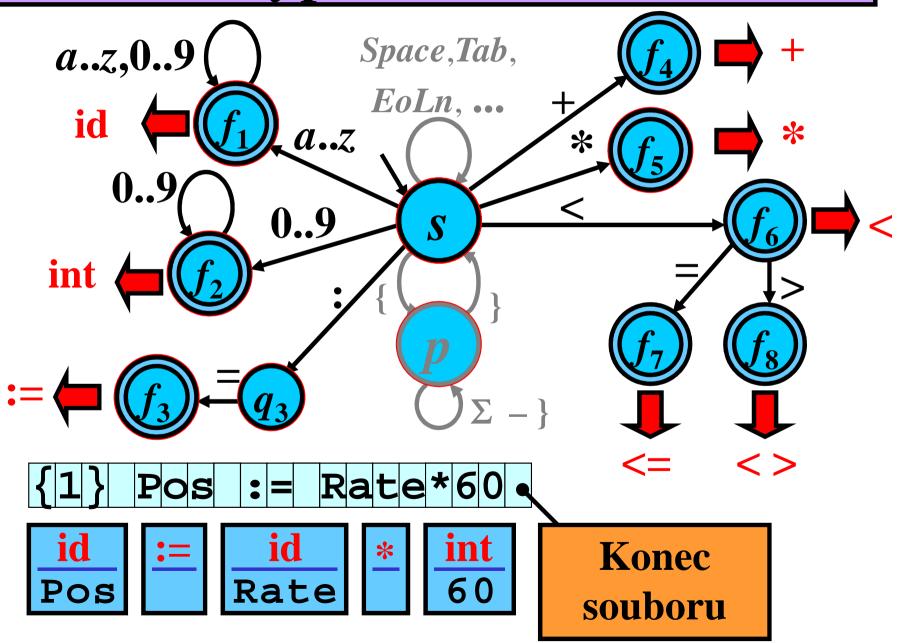

Implementace DKA 1/10

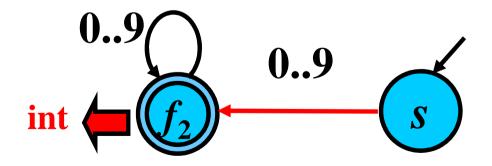
```
procedure get_Next_Token(var TOKEN: ....);
                               {deklarace, ...}
                               {čtený řetězec}
{aktuální stav}
str := '';
state := s;
repeat
  symbol = getchar();
                               {čtení dalšího znaku}
  case state of
                              {počáteční stav}
    s : begin
           if symbol in ['a'...'z'] then
          begin
                              {identifikátor}
             state:= f1;
             str := symbol;
          end else
                                      a..z.
```

Implementace DKA 2/10

```
case state of
s: begin {počáteční stav}

...

if symbol in ['0'...'9'] then
begin
    state:= f2; {celé číslo}
    str := symbol;
end else
```


Implementace DKA 3/10

```
case state of
                          {počáteční stav}
 s : begin
        if symbol = ':' then
         state:= q3; {přiřazení}
       else
```

Implementace DKA 4/10

```
case state of
                            {počáteční stav}
  s : begin
        if symbol = '+' then
        begin
          TOKEN: = ADDITION;
          break;
        end else
        if symbol = '*' then
        begin
          TOKEN: = MULTIPLICATION;
          break;
        end else
```

Implementace DKA 5/10

```
case state of
                           {počáteční stav}
  s : begin
        if symbol = '<' then
          state:= f6;
        else
        if symbol = '{' then
          state:= p;
      end; {stav s}
```

Implementace DKA 6/10

```
case state of
                        {identifikátor}
 f1: begin
       if symbol in ['a'...'z', '0'...'9'] then
         str := str + symbol;
       else
       begin
         if is_keyword(str) then {klíčové slovo}
           TOKEN := get_keyword(str);
         else
           TOKEN := IDENTIFIER;
         break;
       end;
     end; {stav f1}
                                 a..z
                identifier
```

Implementace DKA 7/10

```
case state of
                           {celé číslo}
  f2: begin
        if symbol in ['0'...'9'] then
          str := str + symbol;
        else
        begin
          ungetchar(symbol); {návrat znaku}
            TOKEN := INTEGER;
            {převod hodnoty str na integer}
          break;
        end;
      end; {stav f2}
                                   0..9
```

Implementace DKA 8/10

```
case state of
                            {přiřazení}
 q3: begin
        if symbol = '=' then
        begin
          TOKEN := ASSIGNMENT;
          break;
      end; {stav q3}
```

Implementace DKA 9/10

```
case state of
  f6: begin
        if symbol = '=' then
        begin
                           {<=}
          TOKEN := LEQ;
          break;
        end else
        if symbol = '>' then
        begin
                           {<>}
          TOKEN := NEQ;
          break;
        end else
          ungetchar(symbol); {návrat symbolu}
          TOKEN := LTN;
          break;
        end;
      end; {stav f6}
```

Implementace DKA 10/10

```
case state of
                            {komentář}
   p : begin
          if symbol = '}' then
            state := s; {počáteční stav}
       end; {stav p}
until EOF;
end;
```

Tokeny v praxi

• Tokeny reprezentují každý lexém ze zdrojového programu jednotně. Obecně tvar tokenu je:

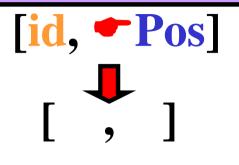
[type, attribute]

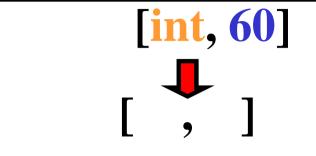
1) Atributy tokenu mohou být rozdílné:

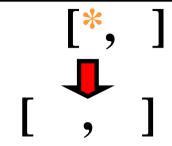
2) Atributy tokenu mají stejný typ:

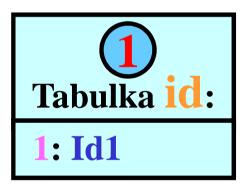
[1, 2], [2, 3], [3, 1]

Pozn.: V praxi se používají většinou rozdílné atributy.

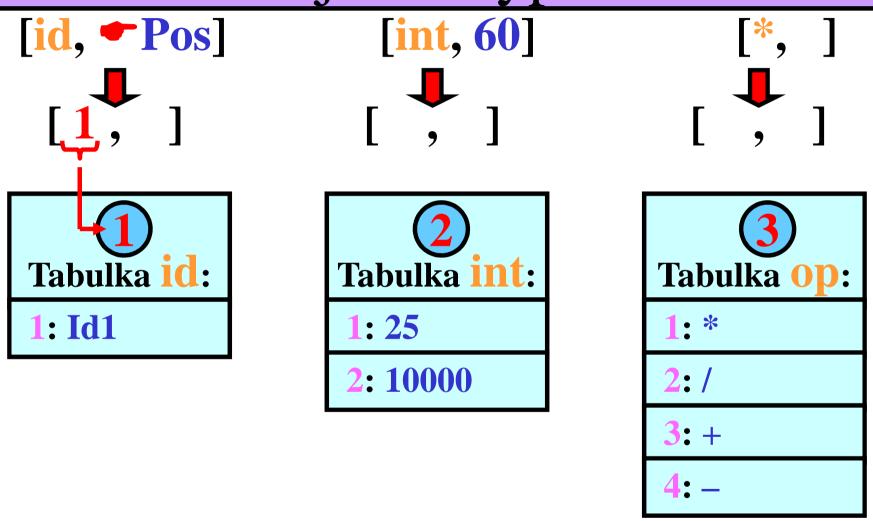

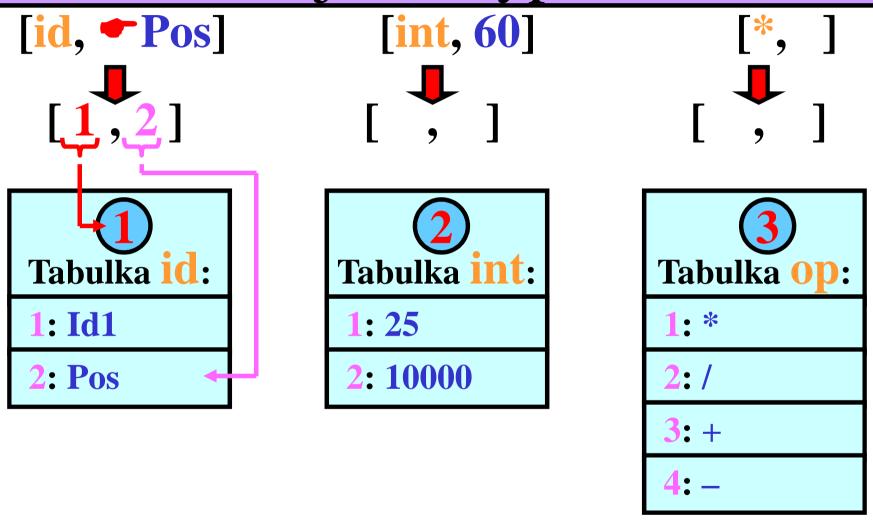

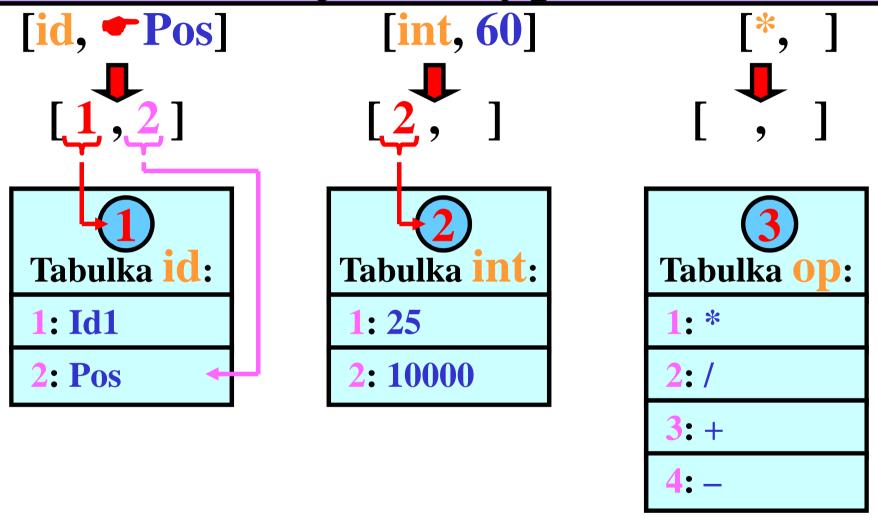

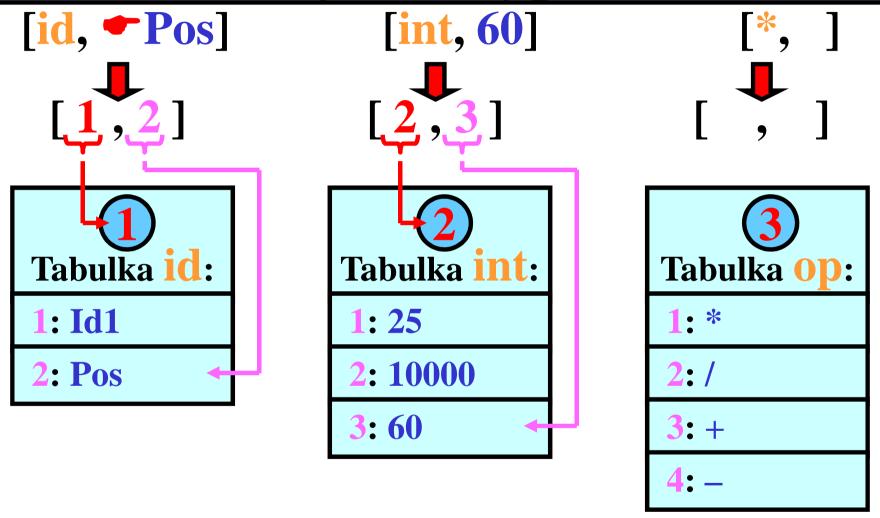

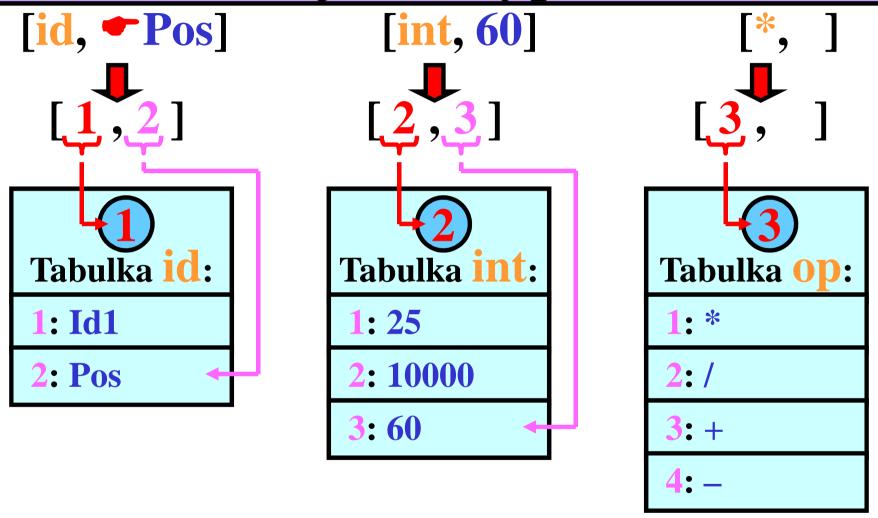

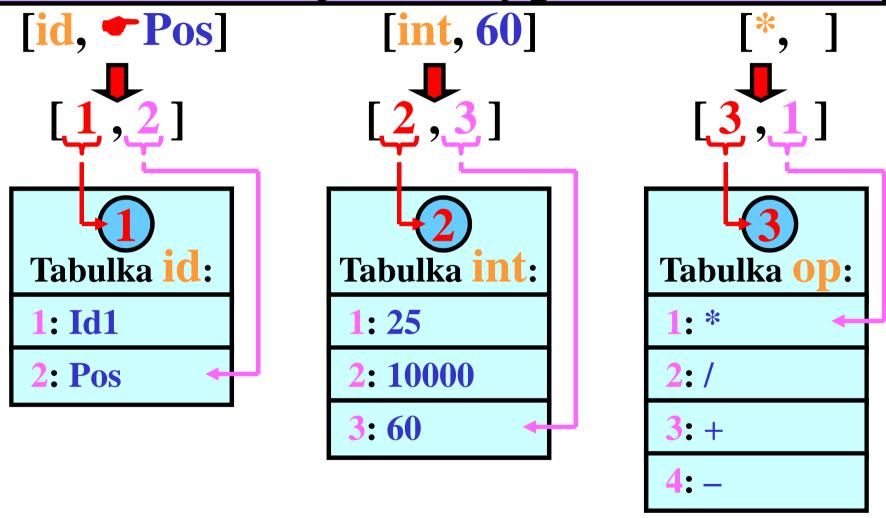

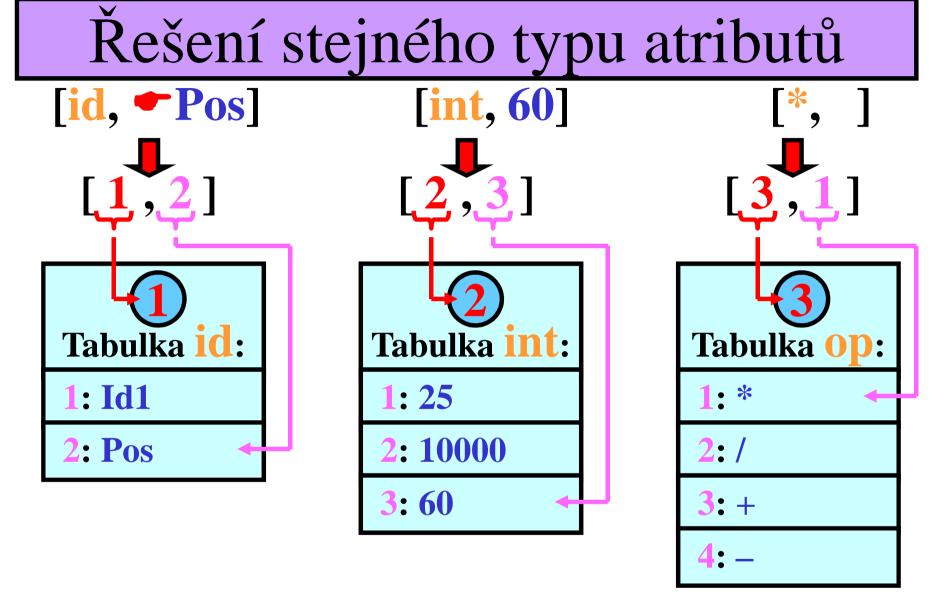

Uniformní forma tokenů: [1, 2]; [2, 3]; [3, 1] Homogenní struktura

Identifikátory × Klíčová slova

Otázka: Jak rozlišit identifikátory od klíčových slov?

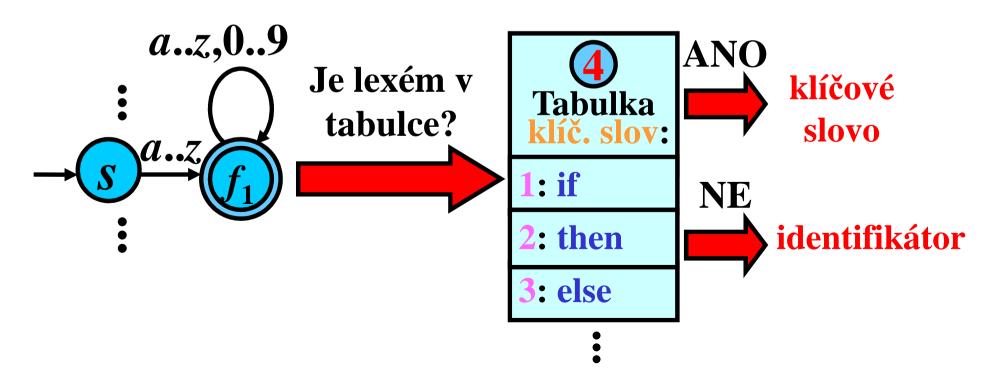
if

klíčové slovo

if

identifikátor

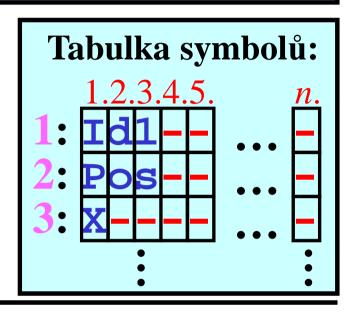
Odpověď: Pomocí tabulky klíčových slov. (Tokeny mají stejný typ)

Tabulka symbolů (tabulka identif.)

Praktický problém:

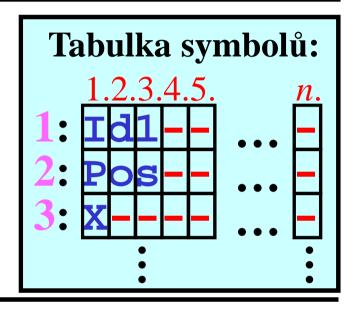
- 1) Krátký identifikátor:
- Prázdná místa v paměti (-)
- 2) Dlouhý identifikátor:
- Length(Id) $\leq n$

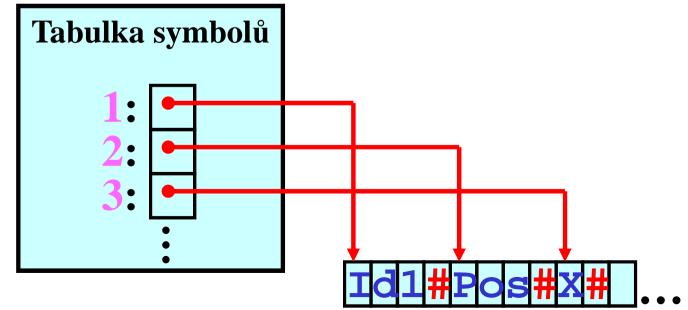
Tabulka symbolů (tabulka identif.)

Praktický problém:

- 1) Krátký identifikátor:
- Prázdná místa v paměti (-)
- 2) Dlouhý identifikátor:
- Length(Id) $\leq n$

Řešení:

Tabulka symbolů: Struktura

- Je potřeba uchovávat různé typy informací o identifikátorech v tabulce symbolů
 - Proměnná: jméno, typ, délka, ...
 - Konstanta: typ a hodnota konstanty
 - Procedura: počet a typ jednotlivých parametrů

•

Tabulka symbolů: Struktura

- Je potřeba uchovávat různé typy informací o identifikátorech v tabulce symbolů
 - Proměnná: jméno, typ, délka, ...
 - Konstanta: typ a hodnota konstanty
 - Procedura: počet a typ jednotlivých parametrů

Struktura tabulky symbolů:

Tabulka symbolů		
	Název	Info
1:	Id1	Proměnná; Typ: integer
2:	Pi	Konstanta; Typ: real, Hodnota: 3.14159

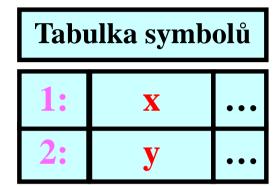
• Problém:

Program P1;

Tabulka symbolů

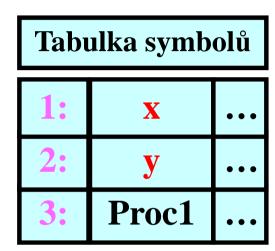
• Problém:

```
Program P1;
var x, y: integer;
```


• Problém:

```
Program P1;
var x, y: integer;
Procedure Proc1;
```

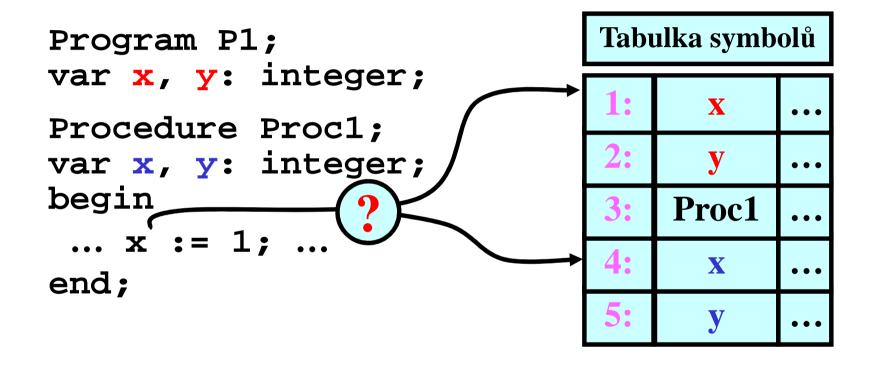

• Problém:

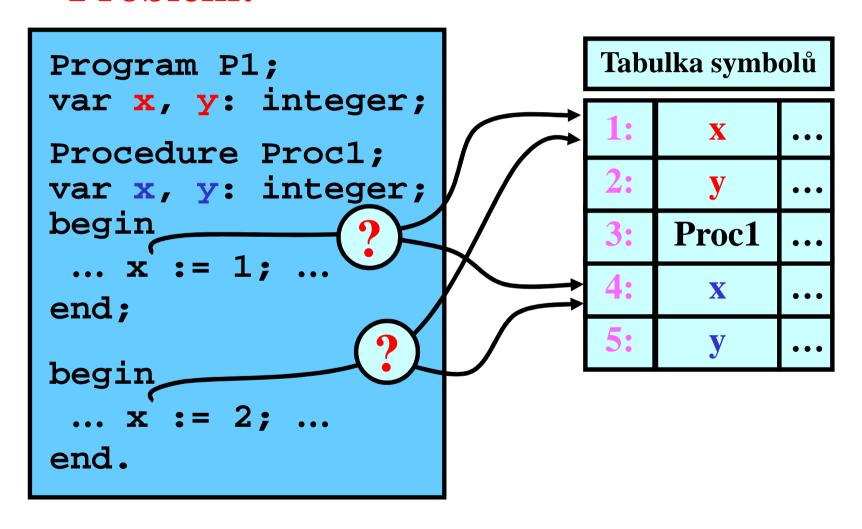
```
Program P1;
var x, y: integer;
Procedure Proc1;
var x, y: integer;
```

Tabulka symbolů 1: x ... 2: y ... 3: Proc1 ... 4: x ... 5: y ...

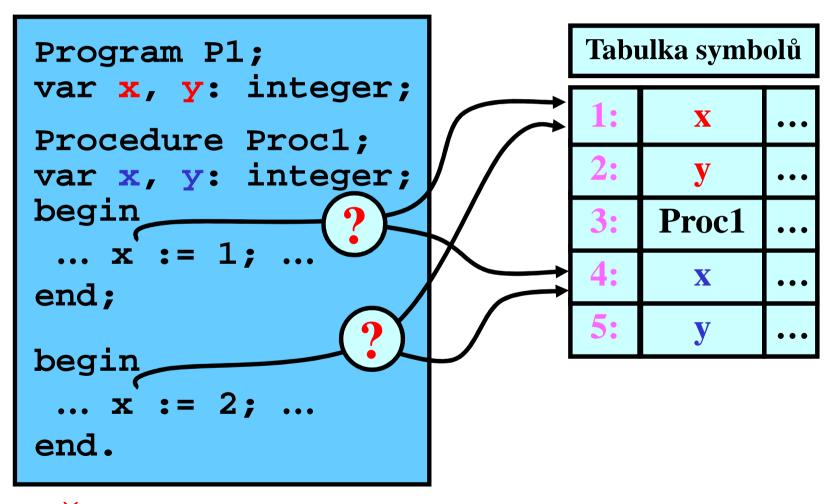
• Problém:

• Problém:

• Problém:

• Řešení: Zásobníková struktura TS

Tabulka symbolů= TS-zásobník:

Pomocná tabulka = PT-zásobník:

Hlavní blok (B0)

Tabulka symbolů= TS-zásobník:

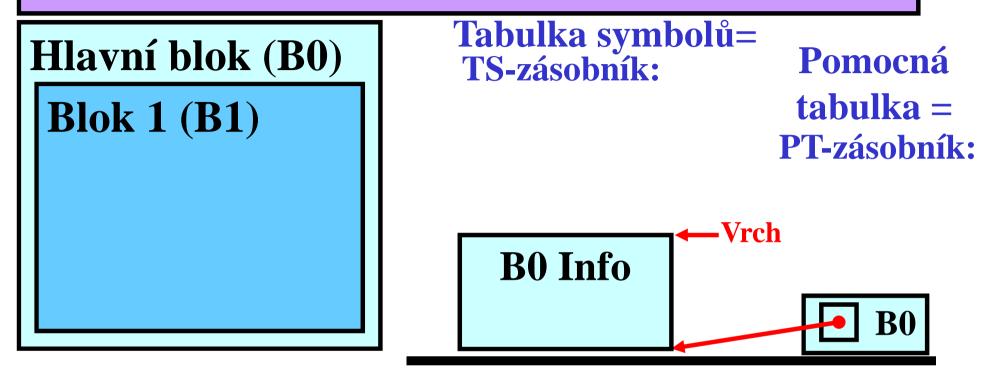
Pomocná tabulka = PT-zásobník:

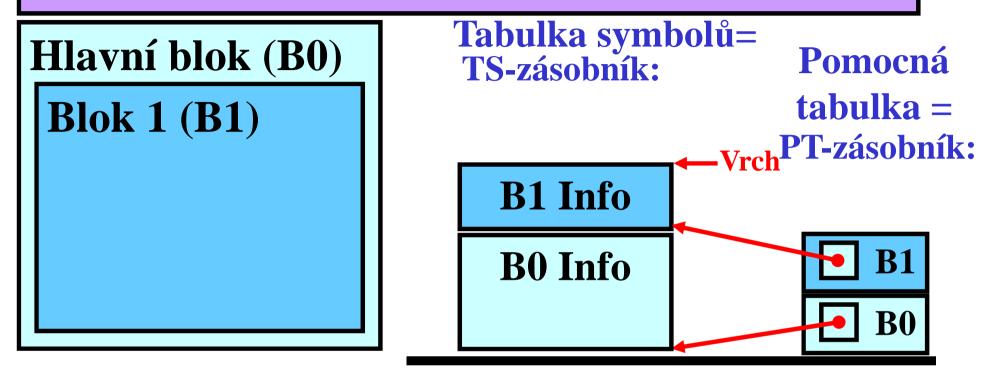
Hlavní blok (B0)

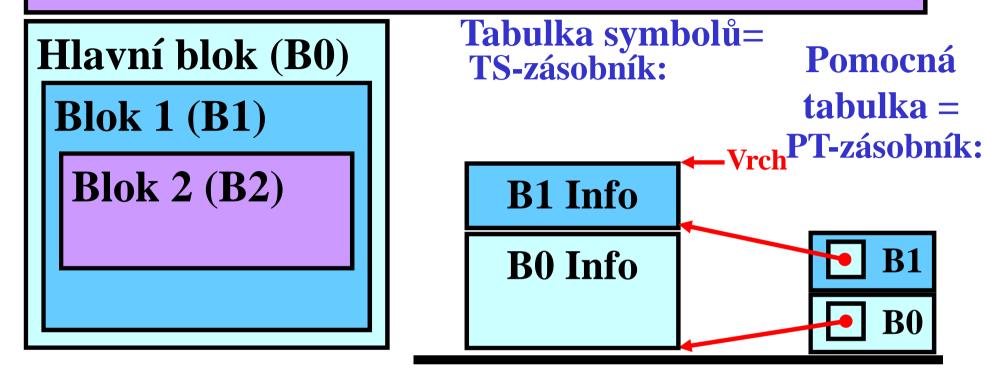
Tabulka symbolů=
TS-zásobník:

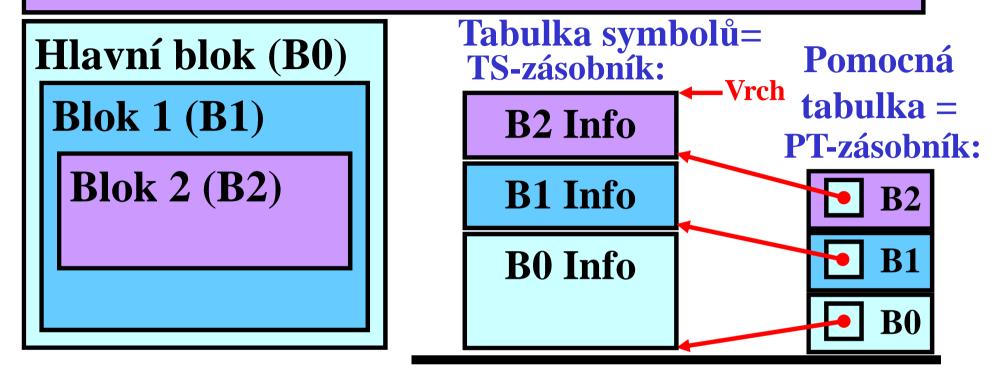
Pomocná
tabulka =
PT-zásobník:

B0 Info

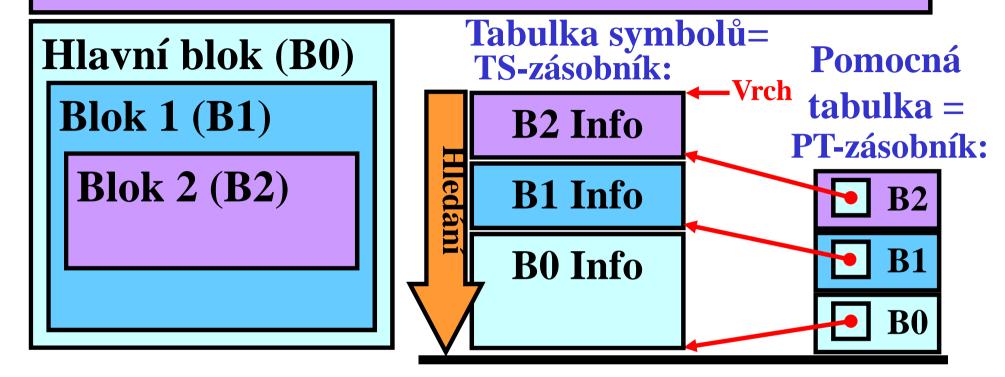

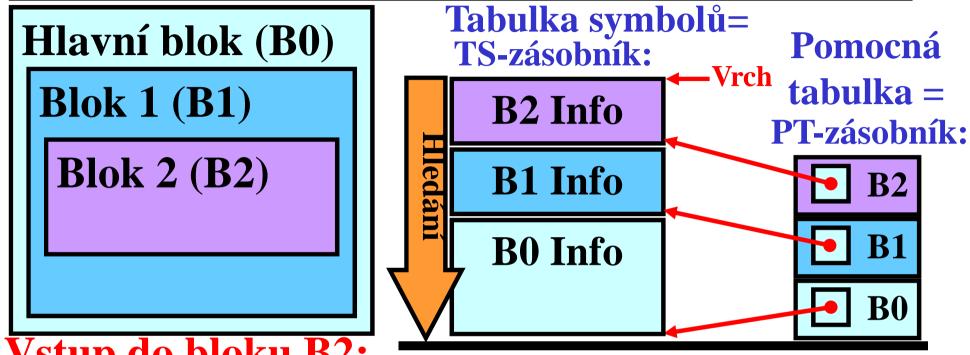

Zásobníková struktura

Zásobníková struktura

Vstup do bloku B2:

• Vlož ukazatel vrcholu TS-zásobníku na PT-zásobník

Výstup z bloku B2:

- Vrchol B1 Info se stane vrcholem TS-zásobníku
- Odtraň B2-ukazatel z vrcholu PT-zásobníku

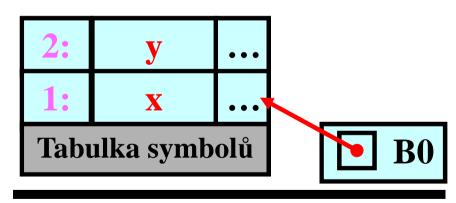
Hledání v tabulce symbolů:

• Tabulku prohledávat z vrcholu směrem ke dnu zásobníku

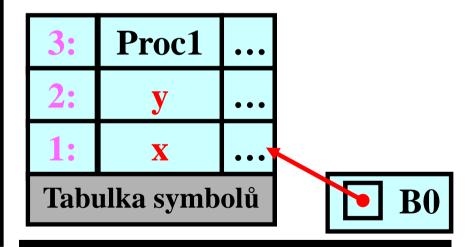
Program P1;

Tabulka symbolů

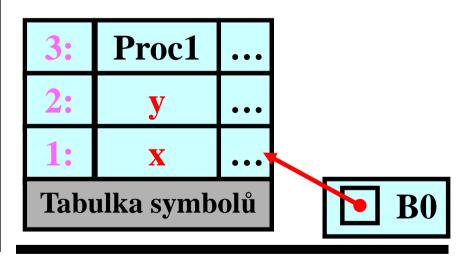
```
Program P1;
var x, y: integer;
```


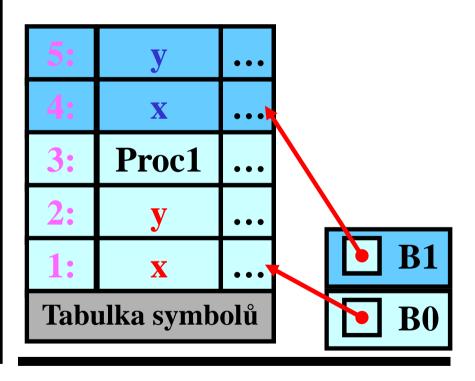
```
Program P1;
var x, y: integer;
Procedure Proc1;
```

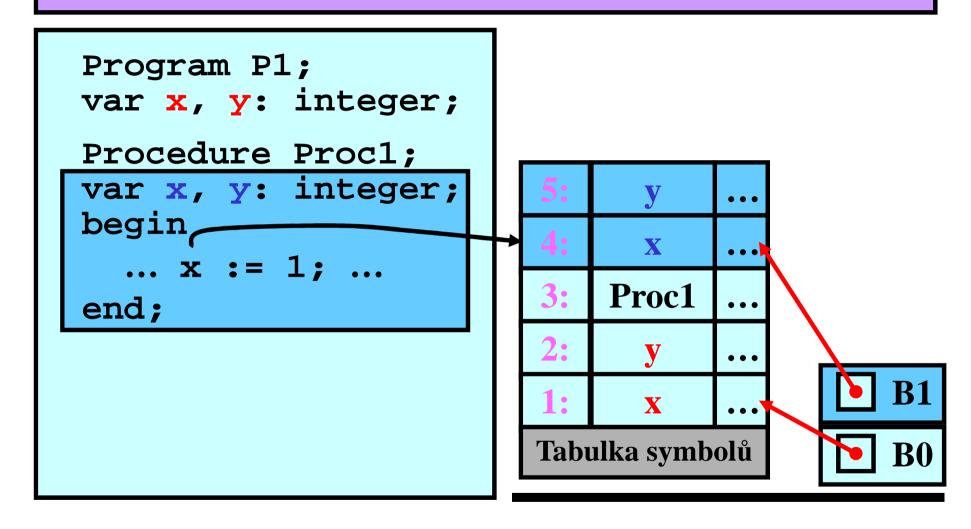


```
Program P1;
var x, y: integer;
Procedure Proc1;
var x, y: integer;
```

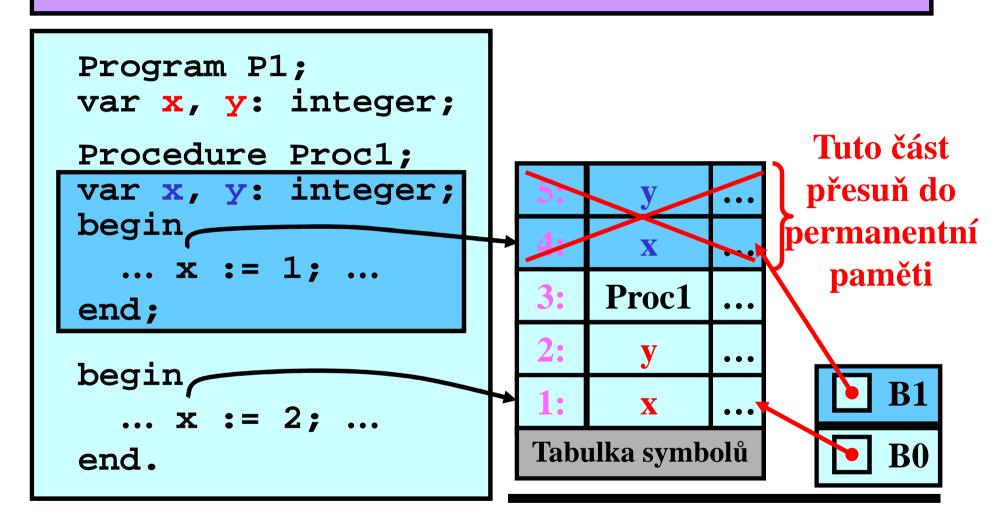

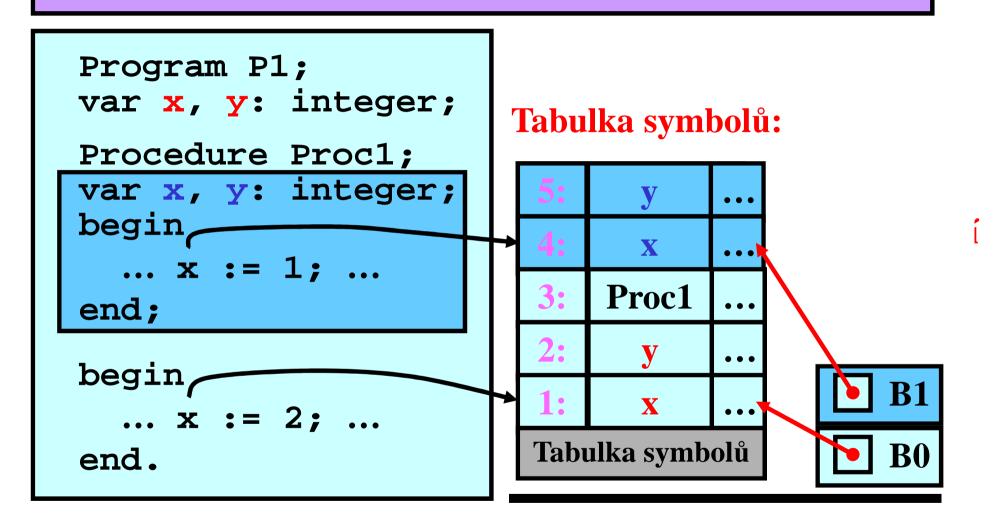
```
Program P1;
var x, y: integer;
Procedure Proc1;
var x, y: integer;
```



```
Program P1;
var x, y: integer;
                                          Tuto část
Procedure Proc1;
                                         přesuň do
var x, y: integer;
begin,
                                        permanentní
                                X
  ... x := 1; ...
                                           paměti
                              Proc1
end;
begin
                                              B1
  ... x := 2; ...
                          Tabulka symbolů
                                              B0
end.
```

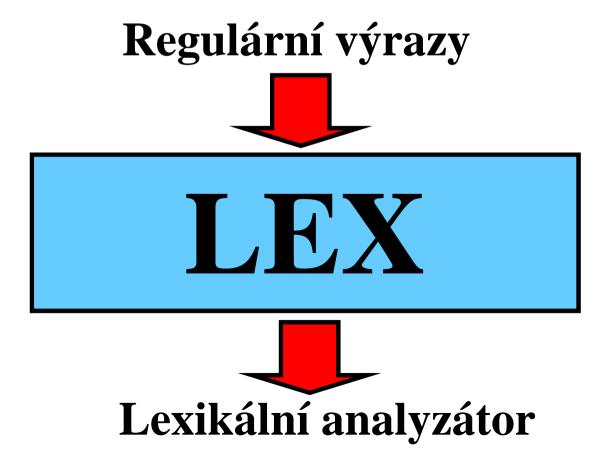

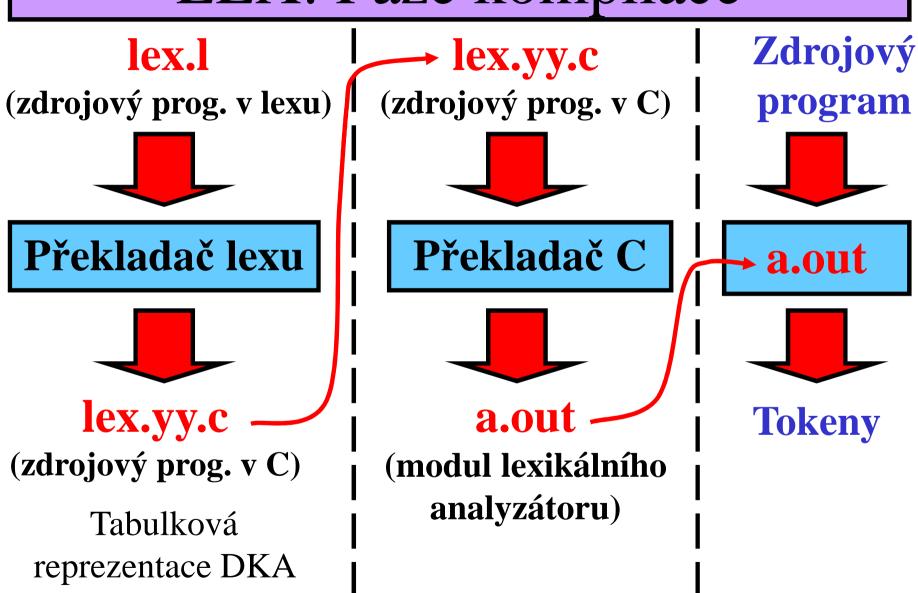
LEX: Hlavní myšlenka

- Automatické vytvoření lexikálního analyzátoru z RV
- Lex jako překladač × Lex jako jazyk

Ilustrace:

LEX: Fáze kompilace

vytvořená z RV z lex.l

Struktura zdrojového programu v LEXu

```
/* Sekce I: Deklarace */
```

$$d_1, d_2, \dots, d_i$$

%% /* Konec sekce I*/

/* Sekce II: Překladová pravidla */

$$\mathbf{r}_1, \mathbf{r}_2, \dots, \mathbf{r}_j$$

%% /* Konec sekce II*/

/* Sekce III: Pomocné procedury */

$$p_1, p_2, \dots, p_k$$

Základní regulární výrazy v LEXu

RV v LEXu	Ekvivalentní RV v teorii formálních jazyků
a	a
rs	r.s
rs	r + s
r*	*
r+	r ⁺
r?	$r + \varepsilon$
[a-z]	a+b+c++z
[0-9]	0+1+2++9

Sekce I: Deklarace

- 1) Definice konstant = typů tokenů
- 2) Defin<u>ice jsou založeny na RV a jsou ve t</u>varu:

Nazev RV

RV

- Nazev_RV reprezentuje RV
- {Nazev_RV} je odkaz na regulární výraz

Nazev RV, který může být použit v dalších RV.

Sekce I: Deklarace

- 1) Definice konstant = typů tokenů
- 2) Defin<u>ice jsou založeny na RV a jsou ve t</u>varu:

```
Nazev_RV RV
```

- Nazev_RV reprezentuje RV
- {Nazev_RV} je odkaz na regulární výraz

Nazev RV, který může být použit v dalších RV.

Příklad:

```
#define
                     /* konstanta pro IF */
          IF
                256
#define
                     /* konstanta pro THEN */
        THEN 257
                    /* konstanta pro ID */
#define ID 258
                     /* konstanta pro NUM */
#define
        INT 259
letter [a-z]
digit
           [0-9]
           {letter}({letter}|{digit})*
id
           {digit}+
integer
```

Sekce II: Překladová pravidla

Překladová pravidla jsou tvaru:

RV Akce

• Akce je podprogram, který je zavolán, pokud RV popisuje aktuální lexém

Sekce II: Překladová pravidla

• Překladová pravidla jsou tvaru:

RV Akce

• Akce je podprogram, který je zavolán, pokud RV popisuje aktuální lexém

Příklad:

yylval: hodnota vrácená install_id() = atribut tokenu

Sekce III: Pomocné procedury

• Pomocné procedury jsou potřeba pro překladová pravidla

Sekce III: Pomocné procedury

Pomocné procedury jsou potřeba pro překladová pravidla

Příklad:

```
{id}
            { yylval = install_id();
              return(ID); }
int install_id() {
      /* Procedura, která vloží lexém do tabulky
      symbolů a vrátí na něj ukazatel */
      /* Proměnná yytext obsahuje načtený lexém */
```

Zdrojový program v LEXu

```
256 /* konstanta pro IF */
#define
           IF
           THEN 257 /* konstanta pro THEN */
#define
#define ID 258 /* konstanta pro ID */
#define INT 259 /* konstanta pro NUM */
                      /* yylval je viditelná pro parser */
int yylval;
letter [a-z]
digit [0-9]
           {letter}({letter}|{digit})*
id
           {digit}+
integer
%%
if
           return(IF);
then
           return(THEN);
{id}
           {yylval = install_id() ;return(ID) ;}
{integer} {yylval = install_int();return(INT);}
%%
int install_id() { ... }
int install_int() { ... }
```